

Riksgymnasiets för rörelsehindrade (RgRh) framtid - lokalisering, inriktning och organisation

**”En skola som är världsbäst
för alla elever!?”**

Utbildningsförvaltningen
Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning av utredningens förslag	4
2. Utredningens bakgrund	5
3. Beskrivning av Riksgymnasieutbildningen för ungdomar med svåra rörelsehinder totalt i landet	6
3.1. Inledning	6
3.2. Målgruppen	7
3.3. Elevutvecklingen vid RgRh	8
3.4. Utbildningen – studieresultat, verksamhet och kvalitet	9
3.5. Vad händer med eleverna efter RgRh?	10
3.6. Utbildningsvägar och organisation	11
3.7. Assistans	12
3.8. Habilitering och elevhälsa	13
3.9. Boende	15
3.10. Resor	16
3.11. Ekonomi	17
4. SPSM:s roll, antagning av elever och RgRH:s finansiering	17
4.1. Inledning	17
4.2. Antagning av elever	17
4.3. Avtal med huvudmännen om omvårdnad	18
4.4. Finansiering av verksamheten	18
4.5. Administration av bidrag och ersättningar	18
4.6. Uppföljning av värdkommunernas uppdrag	19
4.7. Utökad ansvar för SPSM	19
5. Bakgrund och lägesrapport för RgRh Stockholm	19
5.1. Bakgrund	19
5.2. Målgrupp	21
5.3. Elevutveckling	21
5.4. Studieresultat, verksamhet och kvalitet	22
5.5. Utbildningsvägar och organisation	24
5.6. Assistans	26
5.7. Habilitering och elevhälsa	26
5.8. Boende	28
5.9. Resor	29
5.10. Ekonomi	29
5.11. Lokaler	31
6. Utredningsförslag	31
6.1. Grundtankar och principer bakom förslagen	31
6.2. Huvudmanna- och lokaliseringsfrågan	32
6.3. Lokalisering av RgRh inom Stockholms stad	35
6.4. Förslag till inriktningsbeslut	37

Utbildningsförvaltningen
Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

6.5. Organisation, ledning och personal	37
6.6. Habilitering och elevhälsa	39
6.7. Boende	40
6.8. Resor	41
6.9. Utvecklings-/Fokusområden för RgRh Stockholm	42
6.10. Kompetensspridning	43
6.11. Ekonomi	44
6.12. Tidplan	44
7. Källor	45
7.1. Intervjuer	45
7.2. Regelverk och dokument	46
8. Förkortningar och definitioner	47
8.1. Förkortningar	47
8.2. Definitioner	47
9. Bilagor	
Bil 1. Beskrivning av utredningsuppdraget	50
Bil 2. Jämförelse mellan skolor med Rh-anpassad gymnasieutbildning	fil
Bil 3. Skriften Riksgymnasier med Rh-anpassad utbildning, Specialpedagogiska skolmyndigheten	fil
Bil 4. RgRh Lokalenhetens PM	fil

Riksgymnasiets för rörelsehindrade i Stockholm (RgRh) framtid – lokalisering, inriktning och organisation.

1. Sammanfattning av utredningens förslag

- Stockholms stad ska även i fortsättningen vara huvudman och värdkommun för RgRh Stockholm.
- Ett nav-/klusterkoncept för RgRh Stockholm etableras, där navet lokaliseras till S:t Eriks gymnasium. Övriga skolor i klustret utgörs av Kungsholmens gymnasium, Kungsholmens Västra gymnasium, Thorildsplans gymnasium och Midsommarkransens gymnasium.
- Habiliteringen vid RgRh Stockholm ska fortsätta drivas i skolans egen regi.
- Alternativa lösningar för studerandeboendet ska undersökas.
- Nuvarande organisation och ledning av RgRh Stockholm ska i stort behållas.
- Utbildningsnämnden ska utse rektor till verksamhetschef för omvårdnadsinsatserna.

Utvecklings-/Förbättrings-/Fokusområden för RgRh Stockholm

- Samarbetet skola – habilitering – studerandeboende ska fördjupas.
- De kvalitetsbrister som påtalades vid Skolinspektionens tillsyn hösten 2012 ska vara fokusområden för förbättringsarbete de närmast kommande åren.
- En tjänst som förstelärare i specialpedagogik ska inrättas.
- Ett tydligare fokus på det friska, hela och hälsosamma (ett salutogent förhållningssätt) hos eleverna, deras studiesituation, förutsättningar och möjligheter ska utvecklas inom hela verksamheten.
- Utformningen av en samlad dokumentation/kartläggning av nya elevers förkunskaper i vissa ämnen, pedagogiska behov och behov av kompensatoriska hjälpmedel ska utredas närmare.
- För att underlätta och planera för studierna för nya elever vid RgRh Stockholm, ska de elever som antagits av den särskilda fristående beslutandenämnden vid Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) i början av året besökas i sin skolmiljö i åk 9.
- Stödet i övergången för ungdomar med funktionsnedsättning från barn till vuxen

(transitionsprocessen) och deras föräldrar inom habiliteringen ska utvecklas.

- Ett flexibelt arbetssätt inom habiliteringen riktat till elever, som är antagna av den särskilda fristående beslutandenämnden vid SPSM, och som går på andra skolor vid RgRh Stockholm än navskolan, ska utvecklas.
- Verksamheten vid habiliteringen och studerandeboendet ska kvalitetsutvecklas och kvalitetssäkras i samarbete med statsbidragsavdelningen inom SPSM.
- Informationen och marknadsföringen om skolan, habiliteringen och boendet ska förstärkas, så att verksamheterna blir mer kända.

2. Utredningens bakgrund

Under 2010 fick utbildningsförvaltningen i uppdrag att utreda flyttning av RgRh Stockholm från Skärholmen till Farsta. Ett år senare utvidgades uppdraget till planering för flyttning till Farsta gymnasiums skolbyggnad. Samtidigt förändrades viktiga förutsättningar för en flyttning av RgRh till Farsta. Den minskning av elevkullarna inom gymnasieskolan som startade för några år sedan och pågår fortfarande, ledde till lågt söktryck från elever till Farsta gymnasium. Följden blev att utbildningsförvaltningen valde att minska ned programutbudet på skolan inför läsåret 2011/2012. Neddragningen i programutbud innebär att integrationsmöjligheterna i olika gymnasieprogram minskade för potentiella Rh-elever.

Det minskade elevintresset för Farsta gymnasium med stora negativa ekonomiska konsekvenser för skolan, gjorde att utbildningsnämnden hösten 2012¹ fattade ett inriktningsbeslut att avveckla Farsta gymnasium. Som en första åtgärd stoppades antagningen av nya elever till läsåret 2013/2014. För att undvika en kostsam verksamhetsanpassning i Farsta, där huvudskälet var integrering och inkludering, föreslog utbildningsförvaltningen i ett tjänsteutlåtande till samma nämndmöte² att flyttningsplanerna för RgRh Stockholm till Farsta gymnasium skulle avbrytas. Skolan skulle tills vidare bli kvar i Skärholmen, och utbildningsförvaltningen skulle ges i uppdrag att under 2013 ta fram ett nytt beslutsunderlag för RgRh:s framtid. Det är vad som sker genom denna utredning.

Utbildningsförvaltningen
Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

¹ Utbildningsnämnden 2012-10-25

² Utbildningsnämnden 2012-10-25

I utbildningsnämndens verksamhetsplan för 2013 (VP 2013) uttrycktes att ”RH-gymnasiets framtid och lokalisering ska utredas på nytt, då planerna på en flytt till Farsta gymnasiums lokaler inte längre är aktuella”. I därpå följande stycke i VP 2013 står det att ”RH-gymnasiets särskoledel slås ihop med Lindeparkens gymnasiesärskola från och med 1 juli 2013. Enhetens namn blir Lindparkens gymnasiesärskola. Till höstterminen kommer Lindeparken att flytta in i Skärholmens gymnasiums lokaler, där RH-gymnasiet redan finns”. Formuleringen innebar att en organisatorisk ”bodelning” mellan Stockholms RH-gymnasiums båda delar, RgRh Stockholm och gymnasiesärskolan genomfördes den 1 juli 2013³.

3. Beskrivning av Riksgymnasieutbildningen i hela landet för ungdomar med svåra rörelsehinder (ur ”Likvärdig utbildning”, SOU 2012:24)

3.1. Inledning

I detta kapitel ges en fyllig beskrivning av den riksrekryterande Rh-anpassade utbildningen totalt i Sverige. Avsikten med beskrivningen är att ge en övergripande bild av vilka krav som ställs på de Rh-anpassade skolorna, redovisa vilken målgruppen är och de förändringar som skett i den, redogöra för studieresultat, organisation, arbetssätt, finansiering etcetera, utan att läsaren ska behöva söka upp andra dokument.

Beskrivningen som följer består i huvudsak av utdrag ur ”Likvärdig utbildning – riksrekryterande gymnasial utbildning för vissa ungdomar med funktionsnedsättning”, slutbetänkande av Utredningen om en flexibel specialskola (SOU 2012:24) av Ann-Marie Begler, generaldirektör vid Skolinspektionen. ”Likvärdig utbildning” ger en grundlig bakgrundsbild av den Rh-anpassade utbildningen och används som ett underlag för de kommande delarna i

Utbildningsförvaltningen
Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

³ RgRh Stockholm och gymnasiesärskolan var tillsammans med andra gymnasielinjer och -program delar av Skärholmens gymnasium åren 1974-2005. När Skärholmens gymnasium avvecklades 2005, bildades Stockholms RH-gymnasium som en ny gymnasieskola. Där ingick RgRh Stockholm och gymnasiesärskolan i Skärholmen. Stockholms RH-gymnasium blev kvar i Skärholmens gymnasiums skolbyggnad vid Bredholmstorget i utkanten av stadsdelens centrum.

denna utredning och som underlag för förslagen om hur verksamheten vid RgRh Stockholm bör se ut i framtiden.

Status för utredningen SOU 2012:24 är att den ännu inte har resulterat i politiska beslut om förändringar kring organisation, inriktning, resursfördelning med flera förhållanden för RgRh och de övriga specialskolorna i landet.

Utöver utdrag ur SOU 2012:24, som beskriver riksgymnasieutbildningen i hela landet, finns i denna utredning en jämförelse av några parametrar för verksamheten vid de fyra RgRh i landet samt den regionala Rh-anpassade utbildningen i Linköping. Jämförelsen redovisas i bilaga.

Den yttersta utgångspunkten för denna utredning, för utredningen ”Likvärdig utbildning” och för hela den riksrekryterande Rh-anpassade utbildningen är den formulering som finns i skollagen att ”Kommunen är skyldig att erbjuda alla ungdomar gymnasieutbildning av god kvalitet, genom att anordna den själv eller genom samverkan med annan kommun eller landsting⁴. För ungdomar med svåra rörelsehinder anordnas dessutom riksrekryterande så kallad Rh-anpassad utbildning i Göteborg, Kristianstad, Stockholm och Umeå⁵”.

3.2. Målgruppen

För att tillhöra målgruppen för den riksrekryterande Rh-anpassade utbildningen (RgRh), ska eleven ha ett svårt rörelsehinder som ensamt eller i kombination med en eller flera andra funktionsnedsättningar medför att eleven för att kunna följa ett program i gymnasieskolan behöver ha tillgång till en skola med Rh-anpassad utbildning. Eleven ska också ha behov av habilitering och i vissa fall boende i elevhem och omvårdnad i boendet⁶.

Läsåret 2012/2013 hade ca 1/3 av eleverna vid RgRh en CP-skada, 1/4 ryggmärgsbräck, 1/4 en muskelsjukdom och ett mindre antal elever förvärvade hjärnskador eller

Utbildningsförvaltningen
Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

⁴ 15 kap. 30 § första och andra stycket skollagen (2010:800)

⁵ 15 kap. 35-40 §§ skollagen (2010:800) och 11 kap. gymnasieförordningen (2010:2039)

⁶ 15 kap. 35 § skollagen (2010:800)

ovanliga diagnoser. Ett stort antal av eleverna hade och har utöver sin primära diagnos även kompletterande diagnoser. Oftast är det inte det svåra rörelsehindret i sig som gör att eleven väljer en Rh-anpassad riksgymnasieutbildning. Konsekvenserna av en motorisk funktionsnedsättning kan till stor del kompenseras med tekniska hjälpmedel och/eller med förlängd studiegång. Behovet av anpassad utbildning är i många fall en konsekvens av de ytterligare funktionsnedsättningar som kan följa med den primära diagnos, som är orsaken till det svåra rörelsehindret. Det är snarast dessa som påverkar elevens pedagogiska situation. Många elever vid RgRh har kognitiva svårigheter⁷, perceptionsproblem⁸, läs- och skrivsvårigheter och kommunikativa svårigheter.

Eleverna vid landets RgRh har pekat på att bristande tillgänglighet i hemkommunen, behovet av habilitering på skoltid och möjlighet att träffa ungdomar i samma situation som de själva, har fått dem att välja ett RgRh. Målgruppen, utifrån sina funktionsnedsättningar, har inte förändrats nämnvärt sedan början på 1990-talet, då den Rh-anpassade verksamheten etablerades i sin nuvarande form, förutom att ytterligare diagnoser har ökat i antal samt att kognitiva, perceptionsproblem och neuropsykiatriska svårigheter nu uppmärksammas mer än tidigare.

Det kan i vissa fall vara svårt att avgöra om en elev tillhör målgruppen för RgRh eller gymnasiesärskolans (GYSÄR:s) målgrupp. Detta gäller särskilt för elever med kognitiva, perceptuella och kommunikativa svårigheter. RgRh har inte uppdraget att erbjuda utbildning anpassad för elever med utvecklingsstörning.

3.3. Elevutvecklingen vid RgRh

Det saknas statistik på hur stor målgruppen för RgRh är. Enligt bedömningar som SPSM samlat in från landstingens habiliteringar tillhör i genomsnitt ca 100 elever per årskull målgruppen, vilket motsvarar 0,8 promille. Genomsnittligt börjar knappt 40 % av de ungdomar som habiliteringarna

Utbildningsförvaltningen
Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

⁷ bristande arbetsminne, uppmärksamhetsproblem, svårt att ta initiativ och bristande tidsuppfattning

⁸ svårigheter att registrera, organisera och tolka olika slags sinnesintryck

bedömer tillhöra den presumtiva målgruppen vid RgRh. Det motsvarar i snitt drygt 0,3 promille i en årskull.

Underlaget från habiliteringarna visar också att rekryteringen till RgRh skiljer sig mycket mellan olika kommuner och regioner. Lägst är andelen i den region som ligger till grund för RgRh Stockholm⁹ och högst för RgRh Kristianstad.

3.4. Utbildningen – studieresultat, verksamhet och kvalitet

Utbildningen vid RgRh har goda förutsättningar att hålla en hög kvalitet till följd av sin resurstillgång, hög personaltäthet och god personalkompetens. Merparten av eleverna lämnar trots detta utbildningen utan slutbetyg och grundläggande högskolebehörighet. Detta är en utmaning för verksamheten och tydliggör behovet av utvecklingsinsatser. Samtidigt bör studieresultaten bedömas mot bakgrund av att många elever har stora studiesvårigheter till följd av sina funktionsnedsättningar. Resultaten för elever med slutbetyg måste mot denna bakgrund betraktas som godtagbara, trots att de är sämre än för genomsnittet inom gymnasieskolan i riket.

Eleverna vid RgRh kan, till följd av sina funktionsnedsättningar, ha en ojämn begåvningsprofil. Det innebär att i början på utbildningen kan eleverna ligga på gymnasienivå i vissa ämnen, men tidig grundskolenivå i andra. Endast hälften av eleverna vid landets RgRh var läsåret 2011/2012 behöriga till gymnasieskolans nationella eller specialutformade program vid gymnasiestarten.

För läsåren 2008/2009 - 2010/2011 var betygs-genomsnittet för elever med slutbetyg vid RgRh i landet 13,3 poäng. Eleverna genomförde i snitt 1 850 gymnasiepoäng av en gymnasieutbildnings 2 500 poäng. Antalet gymnasiepoäng säger inte något om resultatet, eftersom eleven kan ha betyget Icke godkänd (IG) i många kurser. Det finns elever som lämnat utbildningen utan några gymnasiepoäng eller betygs-poäng alls.

Utbildningsförvaltningen
Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

⁹ Stockholms stad, förorts- och pendlingskommuner, Södermanlands län, Uppsala län, Östergötlands län

Andelen elever i RgRh med högskolebehörighet var 44 % under samma treårsperiod och andelen elever med slutbetyg 47 %. För riket var andelen elever med slutbetyg från hela gymnasieskolan efter tre år 65 % under samma period.

Den nämnda genomsnittliga betygspoängen på 13,3 för elever i RgRh med slutbetyg, kan jämföras med 14,1 i genomsnitt för nationella program totalt i landet under samma tidsperiod. Det är inte resultaten för de elever som får slutbetyg, som är problemet för RgRh, utan snarare att en så stor andel, trots långsammare studietakt och anpassningar, inte når målen för utbildningen. Vid tolkningen av resultaten för RgRh ska dessutom hänsyn tas till att en elev vid RgRh på grund av sin funktionsnedsättning kan befrias från upp till hälften av utbildningen i en kurs enligt den reguljära ämnesplanen, utan att antalet gymnasiepoäng för kursen minskas. Ändå anses eleven ha genomgått den undervisning som ingår i ett fullständigt program¹⁰.

3.5. Vad händer med eleverna efter RgRh?

Det är inte lätt att belysa vad som händer med eleverna efter att de lämnat RgRh. Centrala Studiestödsnämnden (CSN), Skatteverket och undersökningar/studier/kartläggningar kan dock ge vissa svar. Andelen elever i RgRh, som enligt CSN, fått studiemedel under åren 2005 - 2009 var 14 %, varav för eftergymnasiala studier 6 %.

När det gäller elevernas etablering på arbetsmarknaden kan Skatteverket ge uppgifter på inkomst av tjänst. Uppgifterna vittnar om att tidigare elever i RgRh i hög grad får aktivitetsersättning (50 % av eleverna uppbar hel sådan under åren 2005 -2009). Drygt en 1/4 bedöms ha arbete motsvarande deltid och endast ca 6 % heltidsarbete. Ser man på andelen ungdomar i åldersgruppen 20-24 år med riktigt låga inkomster i hela ungdomskollektivet under samma tidsperiod, är den väsentligt högre än för elever från RgRh. Det beror troligen på att en stor andel ungdomar studerar samtidigt, medan många elever i RgRh får aktivitetsersättning, det vill säga har en inkomst.

Utbildningsförvaltningen
Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

¹⁰ 11kap. 4 § gymnasieförordningen (2010:203)

Med dagens ungdomsarbetslöshet på ca 20 %¹¹, har RgRh-eleverna mycket svårt att ta sig in på arbetsmarknaden och svårigheterna ökar dessutom. Bilden är att en mindre andel av eleverna är i daglig verksamhet, en mindre andel är i arbete eller på praktik och en stor andel av tidigare elever i RgRh saknar helt sysselsättning.

3.6. Utbildningsvägar och organisation

Utbildningens organisation har betydelse för bedömning av verksamhetens kvalitet. Det handlar bland annat om huruvida eleverna får tillgång till den utbildning de önskar och har behörighet till, hur eleverna organiseras i grupper och i vilken utsträckning utbildningen samordnas med huvudmannens övriga gymnasieskolor.

En stor andel av de elever som tas emot vid RgRh saknar gymnasiebehörighet, när de börjar sin utbildning. Läsåret 2011/2012 gick endast sex av tio elever på nationellt program eller specialutformat program, vilket kan jämföras med nio av tio för den kommunala gymnasieskolan totalt, och fyra av tio på individuellt program/introduktionsprogram. Det finns omotiverat stora kvalitetsskillnader mellan riksgymnasierna i landet vad beträffar utbildningens organisation. Eleverna har inte möjlighet att välja bland ett brett utbud av program eller få tillgång till integrerad utbildning på alla utbildningsorterna.

Den Rh-anpassade utbildningen ska, enligt gymnasieförordningen, så långt som möjligt integreras med motsvarande utbildning i gymnasieskolan¹². Integrationen kan innebära att studera helt eller delvis i stor klass eller i en liten anpassad undervisningsgrupp, som är en naturlig del av en skola, i gemensamma lokaler och i gemensamma aktiviteter. Det yttersta målet för en integrering är en inkluderad utbildning, och en integrerad utbildning måste ses som en förutsättning för inkludering. Få elever vid RgRh går för närvarande integrerade i stor klass, ca 23 %.

De små undervisningsgrupperna inom RgRh varierar beroende på ort från lägst fyra elever till som högst mellan

Utbildningsförvaltningen Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

¹¹ Om man räknar bort ungdomar som söker sommar- eller extrajobb, är siffran för ungdomsarbetslösheten i Sverige endast 6,8 %, enligt OECD

¹² 11 kap. 1 § gymnasieförordningen (2010:2039)

åtta till elva elever. I enstaka fall förekommer till och med enskild undervisning. Utredningen SOU 2012:24 har vid sina skolbesök noterat att de små undervisningsgrupperna gör utbildningen sårbar och utgör ett pedagogiskt problem.

Lärartätheten är hög inom RgRh. I genomsnitt går det drygt 40 heltidslärare på 100 elever. Det kan jämföras med drygt 8 lärare på 100 elever i gymnasieskolan som helhet. Av de lärare som läsåret 2010/2011 arbetade inom RgRh, hade närmare 90 % någon form av pedagogisk utbildning, jämfört med drygt 80 % för gymnasieskolan i sin helhet. Alla lärare med pedagogisk utbildning vid RgRh är inte utbildade för att undervisa i gymnasieskolan. Många är grundskollärare. Även specialpedagogernas/speciallärares bakgrund varierar. Bristen på ämnesbehörighet för gymnasieskolan bland lärarna vid RgRh ska ses i perspektivet av de skärpta behörighetsvillkor som nu gäller för lärare¹³.

3.7. Assistans

En väl utbyggd elevassistans är en förutsättning för att många av eleverna i RgRh ska kunna klara av att studera i gymnasieskolan. De behöver ofta hjälp i och utanför undervisningslokalen. I undervisningslokalen kan det handla om att föra anteckningar under lektioner, så att eleven ska kunna koncentrera sig på det som sägs, eller att hjälpa eleven att kommunicera. Utanför undervisningslokalen kan det handla om att hjälpa eleven med förflyttningar, i matsalen, vid toalettbesök etc.

Personaltätheten är hög även för elevassistenterna. I genomsnitt var den 1,7 elever per elevassistent läsåret 2010/2011. Behovet av assistans varierar mycket mellan olika elever.

På samtliga RgRh i landet finns elever som på skoltid har personlig assistans enligt Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)¹⁴. Förekomsten av personliga assistenter på skoltid är inte okomplicerad för skolan, eftersom dessa inte står under skolans ledning.

Utbildningsförvaltningen
Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

¹³ 2 kap. 13 § skollagen (2010:800), 2 kap. 21-24 §§ förordning (2011:326) om behörighet och legitimation, Skolverkets föreskrifter (SKOLF)

2011:159)
¹⁴ 1993:387

Skolan har emellertid inget formellt inflytande över om en elev, som är berättigad till personlig assistent enligt LSS, önskar ha en sådan. När en elev har personlig assistent i klassrummet, påverkar det behovet av elevassistenter. Hur mycket det påverkar, beror på vilken roll den personliga assistenten har i det enskilda fallet.

3.8. Habilitering och elevhälsa

Även habiliteringen har goda förutsättningar att erbjuda hög kvalitet, då verksamheten är mycket väl utbyggd med hög tillgänglighet, många olika yrkesgrupper och personal som ges relevant kompetensutveckling. Det finns skillnader i habiliteringens omfattning mellan RgRh-skolorna, och i förhållande till de elever som studerar hemma samt skillnader i vad som ingår i habiliteringsuppdraget. Allt detta kan leda till bristande likvärdighet. Framför allt behöver habiliteringens ansvar för elevernas fritidsaktiviteter tydliggöras.

För att tillhöra målgruppen för RgRh ska eleven ha behov av habilitering¹⁵. Sådana särskilda omvårdnadsinsatser som habilitering avser, regleras i avtal mellan staten och den kommun eller annan huvudman som ansvarar för habiliteringen¹⁶.

Av en bilaga till de årliga överenskommelser som sluts mellan SPSM och huvudmännen framgår att eleverna utöver den elevhälsa som alla elever i gymnasieskolan ska ha tillgång till och som främst utgörs av förebyggande insatser, också har behov av särskilda insatser av social, medicinsk och psykologisk karaktär, vilka i möjligaste mån ska tillgodoses. Personaldimensionering, arbetssätt och metoder ska anpassas till elevernas individuella behov i högre grad än vad som är möjligt att göra på hemorten. Habiliteringsinsatserna ska ha en flexibel utformning för att täcka in skolarbete, fritid och framtidsplanering. Dessutom ska eleverna ha möjlighet att påverka utformningen av habiliteringens insatser.

Med habilitering avser Socialstyrelsen insatser som ska bidra till att eleverna, utifrån individuella behov, utvecklar

Utbildningsförvaltningen Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

¹⁵ 15 kap. 35 § skollagen (2010:800)

¹⁶ 11 kap. 5 § gymnasieförordningen (2010:2039)

och bibehåller bästa möjliga funktionsförmåga samt skapar goda villkor för ett självständigt liv och ett aktivt deltagande i samhällslivet. Rehabiliteringen vid RgRh består av många olika insatser, vilka genomförs av ett team av olika professioner och yrkesgrupper, som samverkar kring varje elev. Professionerna är:

- Arbetsterapeuter som arbetar exempelvis med utprovningar och anpassning av hjälpmedel, förflyttningsträning samt utprovning och inträning av kognitiva hjälpmedel. Arbetsterapeuterna vid RgRh gör insatser både i skolan och i boendet.
- Sjukgymnaster/Fysioterapeuter som arbetar exempelvis med utredning och bedömning samt träning av förflyttning, ledrörlighet, koordination, balans styrka och kondition.
- Kuratorer som svarar för individuella stödsamtal, ger råd och stöd vid myndighetskontakter samt råd och stöd inför framtiden.
- Psykologer som arbetar med individuella samtal kring ökad insikt om hur man fungerar, hur funktionsnedsättningarna påverkar, bearbetning av tidigare upplevelser och stöd i att hantera relationer. Psykologerna genomför också olika utredningar.
- Logoped som arbetar med bedömning och behandling av röst och tal, språk och kommunikation samt ät- och dricksvarigheter.
- Habiliteringssjuksköterskor som svarar för medicinska frågor och behov hos eleverna.
- Habiliteringsläkare (inhyrd resurs) som skriver recept och intyg, har kontakter med olika specialister och arbetar konsultativt mot rehabiliteringsteamet, elever och föräldrar.

Att behov av rehabilitering är ett kriterium för att tillhöra målgruppen för RgRh innebär inte att alla elever alltid är motiverade att ta del av rehabiliteringen. Det kan vara en del av frigörelsen i tonåren att inte vilja delta, men RgRh-eleverna tar ändå i stor omfattning del av den omfattande rehabilitering som erbjuds. I stort sett alla elever har relativt regelbunden kontakt med sjukgymnast/fysioterapeut och arbetsterapeut. Rehabiliteringen vid RgRh är väsentligt mer omfattande än för de elever med svåra rörelsehinder som studerar i hemkommunen.

Personaltätheten vid RgRh:s rehabiliteringar är mycket hög. Genomsnittet för landets fyra riksgymnasier var

2010/2011 2,9 elever per personal. Habiliteringspersonalen deltar i olika slag av kompetensutveckling tillsammans med skolans och boendets personal.

3.9. Boende

Elevhemsboendet vid landets RgRh har också goda förutsättningar att erbjuda hög kvalitet i boendet. Verksamheten är resursstark, har hög personaltäthet och personalen ges en relevant kompetensutveckling. Synen på boendets ansvar för elevernas fritid skiljer sig vid landets RgRh, varför det behöver förtydligas och bli en fråga för styrning från SPSM.

Liksom antalet elever vid RgRh har antalet boende vid elevhem minskat sedan början av 2000-talet.

Personalen vid elevhemmens huvudsakliga arbetsuppgifter består av:

- Omvårdnadsinsatser vid personlig hygien, på- och avklädning, vändning, förflyttning och hjälp att äta.
- Hälso- och sjukvårdsinsatser, exempelvis sårvård, kateterisering/tappning, sondmatning, injektioner, stöd vid medicinering.
- Service, ex städning, tvätt, disk, matlagning och inköp.
- Svara på trygghetslarm från ungdomarna dygnet runt.
- Ledsagning av elever till olika fritidsaktiviteter samt till och från skolan.
- Transporter.
- Habiliteringsinsatser, ex gång- och ståträning, i genomförandet av övningsprogram från habiliteringen.
- Föräldrakontakter.
- Gemensamma möten kring eleverna med skola och habilitering.
- Hjälp med läsläsning.

Enligt en bedömning läsåret 2010/2011 från de fyra elevboendena i landet hade mer än hälften av eleverna behov av omfattande omvårdnadsinsatser samt hälso- och sjukvårdsinsatser i boendet.

Utbildningsförvaltningen
Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

Fritidsaktiviteter ingår inte explicit i uppdraget, som det är formulerat i skollagen och gymnasieförordningen. Vid samtliga riksgymnasier coachar boendepersonalen eleverna i att prova på och delta i fritidsaktiviteter, men synen på om boendet ska arrangera egna aktiviteter skiljer

sig mellan RgRh-skolornas elevboenden.

Vid RgRh:s elevboenden får elever och föräldrar varsin kontaktperson. Elevhemsboendena är öppna och bemannade 24 timmar om dygnet, 7 dagar i veckan och på kortare lov. Däremot stänger man över julhelgen och på sommaren. Efter att i början av gymnasietiden ha rest hem ofta, stannar eleverna successivt kvar allt mer på boendet, där de har sina kamrater och fritidsaktiviteter.

Elevhemsboende är en mycket personalkrävande verksamhet. Läsåret 2011/2012 var personaltätheten räknat i årsarbetskrafter 1,6 per boende i genomsnitt på landets fyra elevboenden. Boendestödjarna har varierande studiebakgrund, men flertalet har gymnasieutbildning. Personalomsättningen är låg. Boendepersonalen deltar i kompetensutveckling tillsammans med skolans och habiliteringens personal.

3.10. Resor

Tre typer av elevresor förekommer vid RgRh:

1/ Hemresor för elever som bor på elevboenden. Eleverna kan ansöka om Rg-resor (hemresor), eller bidrag till sådana resor hos CSN. Har de inga inkomster, får de en hemresa var fjortonde dag. När eleverna fyller 19 år, får de flesta av dem en inkomst av aktivitetsersättning för förlängd skolgång, som ska anmälas till CSN. Hemresorna kan då minska drastiskt i antal beroende på avstånd. Man räknar med att eleverna ska betala en del resor själva, vilket ibland innebär problem. Eleverna är inte berättigade att söka Riksfärdtjänst.

2/ Resor/Skolskjuts till och från skolan för elever som bor hemma. Transporterna utförs av Färdtjänst och betalas av hemkommunerna samt genom en avgift från de elever som utnyttjar tjänsten. Skolskjuts till och från skolan för elever som bor hemma utförs även med riksgymnasiernas egna fordon, där sådana finns.

3/ Resor inom skoldagen, till exempel vid studiebesök. Transporterna utförs av taxi eller med skolornas egna fordon och betalas av skolan.

3.11. Ekonomi

Sammanlagt är kostnaderna som täcker utbildning,

habilitering, boende, omvårdnad i boendet och resor omfattande för RgRh i landet. Eftersom det gäller få elever, är kostnaden per elev hög. Utan boende och hemresor är kostnaden 817 000 kr och inklusive boende och hemresor 1 810 000 kr. Uppgifterna avser läsåret 2010/2011.

4. SPSM:s roll, antagning av elever och RgRh:s finansiering¹⁷

4.1. Inledning

Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) ansvarar för statens samlade stöd i specialpedagogiska frågor.

Myndighetens övergripande uppdrag är att alla elever ska ges möjlighet att nå målen för sin utbildning. Som en del av sitt övergripande uppdrag har SPSM att svara för följande uppgifter för riksgymnasierna med Rh-anpassad utbildning:

- Antagning av elever.
- Avtal med huvudmännen om omvårdnadsinsatser.
- Finansiering av verksamheten.
- Administration av bidrag och ersättningar.
- Uppföljning av hur huvudmännen sköter sina uppdrag.

4.2. Antagning av elever

Ansökan till RgRh görs till Nämnden för mottagande i specialskolan och för Rh-anpassad utbildning, som är en särskild fristående beslutandenämnd inom SPSM¹⁸. Om nämnden bedömer att en sökande inte är behörig till Rh-anpassad utbildning, kan beslutet överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd av den som begärt utbildningen.

För att en sökande ska antas till RgRh måste eleven uppfylla ett antal kriterier. Det krävs att den sökande:

- har ett svårt rörelsehinder
- har behov av habilitering och i vissa fall av boende i elevhem
- behöver tillgång till Rh-anpassad gymnasieutbildning

Utbildningsförvaltningen
Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

¹⁷ Nämndens ansvar finns i 20 § Förordning med instruktion för Specialpedagogiska skolmyndigheten (2011:30)

¹⁸ 15 kap. 38 § skollagen (2010:800)

- har slutfört sista årskursen i grundskolan eller motsvarande (om eleven gått introduktionsprogram ska grundskoleutbildningen eller motsvarande ha avslutats)
- kan påbörja utbildningen senast sista halvåret det år sökande fyller 21 år
- uppfyller de övriga allmänna behörighetsvillkoren för nationella gymnasieprogram.

4.3. Avtal med huvudmännen om omvårdnadsinsatser

SPSM och omvårdnadshuvudmännen sluter avtal där huvudmännen åtar sig att svara för verksamhetens innehåll, utveckling och kvalitet.

4.4. Finansiering av verksamheten

Kostnaderna för riksgymnasieverksamheten är fördelade mellan staten, landstingen och kommunerna. SPSM tilldelar statsbidrag till huvudmännen för omvårdnadsinsatser, det vill säga habilitering och elevboende. Statsbidraget ska huvudsakligen täcka personalkostnader, lokalkostnader och administration. Inför varje nytt läsår tecknas en överenskommelse mellan SPSM och huvudmännen om statsbidragets storlek.

Kostnaderna för omvårdnadshuvudmännen beräknas för aktuellt läsår utifrån elevantal samt storleken på ersättningen från elevernas hemkommuner och landsting, från eleverna i form av avgift för kost och logi samt från staten i form av statsbidrag.

4.5. Administration av bidrag och ersättningar

SPSM administrerar statsbidrag och ersättningar från hemkommuner och hemlandsting till elevhemsboende och habilitering. Elevernas hemkommuner ska betala en tredjedel av den genomsnittliga boendekostnaden per elev. Hemlandstinget betalar en tredjedel av genomsnittskostnaden för habiliteringen. Kostnaderna faktureras hemkommun och hemlandsting per termin av SPSM¹⁹.

Den kostnad för assistans i skolan och för utbildningsplatsen vid RgRh, som elevens hemkommun ska betala, faktureras och administreras av värdkommunen för RgRh.

Utbildningsförvaltningen
Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

¹⁹ Gymnasieförordningen 11 kap. 7-8 §§ (2010:2039)

4.6. Uppföljning av värdkommunernas uppdrag

SPSM arbetar med uppföljning och utvärdering av omvårdnadsinsatserna vid RgRh. För tillsynen av skolan svarar Skolinspektionen respektive Socialstyrelsen för tillsynen av habilitering och elevboende.

4.7. Utökat ansvar för SPSM

I SOU 2012:24 föreslås ett väsentligt utökat ansvar för SPSM för statsbidragshantering till RgRh, för avtal med anordnande kommuner om både utbildning och omvårdnadsinsatser samt ett utökat ansvar för både verksamhet och ekonomi. Några politiska beslut om utökat ansvar för SPSM är inte fattade, men SPSM ser som sin uppgift redan nu att initiera och driva ett arbete för kvalitetsuppföljning och kvalitetsutveckling som omfattar habilitering och boende.

SPSM får meddela föreskrifter om ersättning för vissa kostnader enligt skollagen (SKOLFS 2009:25).

5. Bakgrund och lägesrapport för RgRh Stockholm

5.1. Bakgrund

Riksgymnasiet för rörelsehindrade i Stockholm var från mitten av 1970-talet en del av Skärholmens gymnasium. På den tiden var skolan ett stort allmänt gymnasium med ca 900 elever och många gymnasielinjer. I och med övergången till betygsantagning och fritt skolval till gymnasieskolan i början av 2000-talet, samtidigt som elevkullarna i gymnasieåldern började minska, förändrades verksamhetsförutsättningarna för gymnasieskolorna i landet generellt, för skolorna i Stockholms ytterstadsområden i synnerhet och för Skärholmens gymnasium i allra högsta grad.

År 2005 avvecklades Skärholmens gymnasium på grund av lågt söktryck från elever. Det ersattes av fyra mindre, nischade gymnasieskolor i samma skolbyggnad i Skärholmen. Stockholms RH-gymnasium var en av de fyra. De övriga tre gymnasieskolorna var IB South, Scengymnasiet (Estetiska programmet) och Stockholms Transport- och Fordonstekniska Gymnasium (STFG, Fordonstekniska programmet). Stockholms RH-gymnasium organiserades i två delar; en riksgymnasiedel och en särskoledel. Möjligheterna till integration för riksgymnasieeleverna i olika

Utbildningsförvaltningen
Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

gymnasieprogram blev mycket begränsade i och med förändringen 2005.

För att öka elevernas möjligheter till integration i olika gymnasieprogram planerades, med start 2010, (som tidigare nämnts i avsnitt 2.), för en flyttning av RgRh Stockholm till Farsta gymnasium. Utbildningsnämnden tog ett inriktningsbeslut om flyttning i samband med verksamhetsplanen 2011 och en omfattande lokalutredning gjordes. Under åren 2010 – 2011 minskade dock söktrycket till Farsta gymnasium och en avveckling av skolans gymnasieprogram påbörjades inför läsåret 2012/2013. Samtidigt visade det sig att skolbyggnaden var i sämre skick än annat. På grund av ytterligare minskat söktryck från elever 2012 och därigenom stort budgetunderskott för Farsta gymnasium, beslutade utbildningsnämnden i oktober 2012 att avveckla skolan. Skolavvecklingen, som sker successivt, kommer att pågå till och med utgången av 2014. Den sista årskullen av Farsta gymnasiums elever flyttas över till Midsommarkransens gymnasium inför läsåret 2014/2015.

Vid nämndmötet i oktober 2012 beslutades även att RgRh:s framtid skulle utredas under 2013. Detta skrevs in i utbildningsnämndens verksamhetsplan för 2013 (VP 2013), liksom att Stockholms RH-gymnasiums särskoledel skulle uppgå i Lindeparkens gymnasiesärskola 1/7 2013, i samband med skolans flyttning till Skärholmen. Genom den organisationsförändringen ("bodelningen") tydliggjordes skillnaderna mellan de båda skolformernas uppdrag och förutsättningar.

Sammansättningen av hyresgäster i skolhuset i Skärholmen har förändrats flera gånger under de senaste åren. IB South och Scengymnasiet lämnade Skärholmen och flyttade till Frans Schartaus gymnasium på Bohusgatan respektive S:t Eriks gymnasium inför läsåret 2012/2013. Under läsåret 2012/2013 fanns endast Stockholms RH-gymnasium och STFG åk 1 i skolhuset. Från och med läsåret 2013/2014 finns STFG åk 1 (ca 70 elever), Lindeparkens gymnasiesärskola (ca 130 elever) och RgRh Stockholm (30 elever) i skolbyggnaden. En konsekvens av dessa förändringar är en stor koncentration av elever med funktionsnedsättningar och utvecklingsstörningar i skolhuset i Skärholmen, utan möjligheter till integration och inkludering med andra

Utbildningsförvaltningen
Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

elevgrupper. Det överensstämmer inte med styrdokument och principer för den Rh-anpassade verksamheten.

Eleverna i RgRh rör sig i Skärholmens centrum och i stadsdelen, vilket innebär en samhällsintegration. På studerandeboendet är elever i RgRh och elever vid Kungliga Svenska Balettskolan (KSB) integrerade med varandra.

5.2. Målgrupp

Elevgruppen vid RgRh Stockholm i Skärholmen utgörs av de elever som sökt och antagits av den särskilda fristående beslutandenämnden inom SPSM. Elever från hela landet kan söka till RgRh Stockholm. Utgår man från att antagna elever i huvudsak kommer från närområdet, som dessutom är den mest tätbefolkade delen av landet, kan man notera att RgRh Stockholm är det riksgymnasium som har den lägsta andelen elever från den region som ligger till grund för rekryteringen²⁰. Ett större antal ungdomar som bedöms tillhöra målgruppen, men som ändå inte valt att söka till RgRh återfinns i Stockholms län, Södermanlands län, Uppsala län och Östergötlands län. Om det beror på att ungdomarna, som kan sägas tillhöra RgRh Stockholms upptagningsområde, i större utsträckning studerar i hemkommunen, eller går på en gymnasieskola i någon av de andra kommunerna i Stockholmsområdet, eller om det har att göra med andra faktorer, är oklart. En delförklaring kan vara att elever med svåra rörelsehinder som gått på grundskolan i Skärholmen - precis som andra gymnasieelever - inte vill fortsätta sina studier i hemmastadsdelen, utan väljer att byta geografisk skolmiljö.

5.3. Elevutveckling

Elevantalet vid RgRh Stockholm har varierat enligt följande under läsåren 2001/2002 - 2012/2013:

2001/2002	49	2008/2009	49
2002/2003	53	2009/2010	40
2003/2004	50	2010/2011	31
2004/2005	51	2011/2012	25
2005/2006	63	2012/2013	29
2006/2007	60	2013/2014 ²¹	30.
2007/2008	57		

Utbildningsförvaltningen
Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

²⁰ Enligt SOU 2012:24

²¹ Vid läsårsstarten 2013/2014

Trots ett högt antal elever åren 2005 – 2007 var nedgången i elevantal för RgRh Stockholm under åren 2001 - 2012 större än vid de övriga riksgymnasierna i landet. Det kan förklaras med avvecklingen av Skärholmens gymnasium, vilken ledde till minskade möjligheter att, som elev i RgRh, kunna välja gymnasieprogram och vara integrerad i stor klass. Andra möjliga förklaringar till minskande antal elever vid RgRh Stockholm läsåren 2006/2007 – 2011/2012 är, förutom minskande årskullar med gymnasieungdomar totalt sett, att sökande elever inte uppfyllt villkoren för antagning av den särskilda fristående beslutandenämnden inom SPSM och skolans/verksamhetens rykte.

Från och med läsåret 2012/2013 har den nedåtgående trenden i elevantal avstannat, och elevsiffrorna stabiliserar sig eller till och med ökar något för RgRh Stockholm. En bidragande orsak till stabilisering i elevantal kan vara de senaste årens kvalitetsförbättringar vid skolan.

Nuvarande 30 elever vid RgRh Stockholm uppvisar en stor spridning i hemkommuner. Endast fyra är från Stockholms stad. Övriga 26 elever kommer från 18 olika kommuner, varav alla, utom en, ligger inom upptagningsområdet runt Stockholm.

5.4. Studieresultat, verksamhet och kvalitet

Hälften av de elever som gick på de fyra riksgymnasierna i landet läsåret 2011/2012 var behöriga till gymnasieskolans nationella eller specialutformade program. Andelen var lägre vid RgRh Stockholm än genomsnittligt i landet.

Genomsnittligt för läsåren 2008/2009 - 2010/2011 var genomförda gymnasiepoäng per elev vid RgRh Stockholm 1 413 (1 842 snittsiffra för landet), andelen elever med högskolebehörighet 21 % (44 % snittsiffra för landet) och betygsgenomsnittet 12,4 (13,3 snittsiffra för landet). Orsaken till RgRh Stockholms låga värden är att andelen elever med gymnasiebehörighet och som går på nationellt program är lägre än för landet i sin helhet. Vidare anser skolans personal att vissa elevers höga eller långvariga sjukfrånvaro påverkar måluppfyllelsen.

Skolinspektionens rapport hösten 2012

Den rapport som Skolinspektionens lämnade efter genomförd inspektion/tillsyn av Stockholms RH-gymnasium (inklusive

särskoledelen) hösten 2012²² säger sammanfattningsvis att ”skolan bedriver en verksamhet som i flera avseenden bedöms uppfylla de krav som författningarna ställer. Nuvarande rektor, som funnits i skolan sedan hösten 2011, har ett uppdrag från utbildningsförvaltningen att kvalitets-säkra verksamheten. Rektor har sedan tillträdet initierat en rad förbättringar i skolan, bland annat organisationsförändringar, modernisering av IT-standarden (exempelvis iPads till alla elever och medarbetare) och lagt ett tydligare fokus på elevernas lärande i förhållande till omvårdnad.”

”Inspektionen/Tillsynen har visat att rektor är väl förtrogen med skolans verksamhet och bedriver ett tydligt ledarskap med elevernas bästa för ögonen. Med hjälp av exempelvis elevsamtal, verksamhetsbesök, de två pedagogiska rådgivarna och annan stödpersonal, identifierar rektor de utvecklingsområden som skolan och lärarna behöver arbeta med.”

I inspektionsrapporten upplevs skolan som trygg, enligt eleverna, och inspektörerna noterade att eleverna visar hänsyn och tålmod med varandra.

Inspektörerna påtalade några brister som Stockholms RH-gymnasium fick föreläggande att vidta åtgärder för att avhjälpa. De vidtagna åtgärderna redovisades i slutet av januari i år för Skolinspektionen och godkändes, varefter tillsynsärendet avslutades. De påpekade bristerna avsåg:

- otillräcklig samverkan mellan lärarna med att nå utbildningens mål, och för att ge eleverna möjlighet att nå examensmålen. Bristerna i samverkan leder till brister i kvalitet och därmed även bristande likvärdighet inom utbildningen.
- att skolans plan mot kränkande behandling tydligare ska ange vilka åtgärder som ska vidtas och hur åtgärderna ska följas upp.
- att åtgärdsprogrammen tydligt ska ange vilka behoven är och hur de ska följas upp och utvärderas. Lärarna har olika synsätt på vad skillnaden är mellan åtgärder gällande särskilt stöd kontra anpassning av den ordinarie undervisningen.
- att för varje introduktionsprogram ska det finnas en plan för utbildningen, som visar utbildningens innehåll.

Utbildningsförvaltningen
Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

²² Beslut 2012-10-22, Dnr 43-2011:5456

Även om åtgärder för att komma tillrätta med de upptäckta bristerna redovisats för Skolinspektionen och godkänts, bör dessa vara fortsatt prioriterade fokusområden för förbättringsarbete de närmaste åren.

5.5. Utbildningsvägar och organisation

De studievägar/gymnasieprogram som RgRh Stockholm erbjuder är:

- Estetiska programmet, inriktning estetik och media
- Samhällsvetenskapsprogrammet, inriktning samhällsvetenskap
- Samhällsvetenskapsprogrammet, inriktning medier, information och kommunikation
- Introduktionsprogrammet, inriktning individuellt alternativ
- Introduktionsprogrammet, inriktning språkintröduktion
- Nationell idrottsutbildning (NIU)²³ i Simning med simklubben Neptun som samarbetspartner.

Utöver NIU simning (för närvarande en elev) har RgRh Stockholm en generell idrottsprofil. Flera av eleverna väljer den nationella gymnasiekursen Idrott och hälsa 1, Specialidrott, och fördjupar sig därigenom inom kost, träningslära, träningsplanering, fysiologi, idrottsvetenskap etc. samt specialiserar sig inom basket och el-hockey²⁴. Specialidrottskursen ger, förutom att den är ett sätt att profilera skolan och individualisera elevens studieplan, synergieffekter med elevens habilitering.

Skolan kommer inom en snar framtid att söka tillstånd hos handikappidrottsförbundet för att få att starta NIU-utbildning inom el-hockey. Grenen har en bredare bas för rekrytering av elever än NIU simning, och borde därför kunna attrahera fler elever till RgRh Stockholm. I Nacka kommun finns en aktiv handikappidrottsförening, där några elever utövar sin idrott.

Totalt sett är det ett snävt utbildningsutbud RgRh Stockholm erbjuder. Att elever med svåra rörelsehinder i stort sett endast sökt dessa få erbjudna program, kan förklaras med att man vet om vilka utbildningar som finns att tillgå och nöjer sig med dessa. Lärarnas uppfattning, (statistik saknas), är att

Utbildningsförvaltningen
Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

²³ NIU är inte knuten till någon av studievägarna, man kan vara NIU-elev på alla nationella program

²⁴ El-hockey spelas med en fast monterad klubba, typ ishockeyklubba, på en eldriven rullstol

andelen elever på nationellt program ökar och att elever som börjar på introduktionsprogrammet, individuellt alternativ, går över till nationellt program i större utsträckning än tidigare.

Andelen elever på nationellt program läsåret 2011/2012 på RgRh Stockholm var 44 % och för individuellt program/introduktionsprogram 56 %. Att andelen elever på nationellt program är låg i Stockholm, kan delvis förklaras med att nästan nio av tio elever i målgruppen i denna region inte går på RgRh²⁵. Vad detta i sin tur beror på, är inte undersökt. En orsak kan vara att elever med svåra rörelsehinder i Stockholmsregionen är integrerade på gymnasieskolor, utan att vara antagna av den särskilda beslutandenämnden inom SPSM, och att lösningarna har fungerat tillfredställande. De elever som söker sig till RgRh Stockholm är i stor utsträckning elever, som saknar behörighet till nationellt program. Flera av eleverna har ett förflutet i Rh-grupp i grundskolan. I den elevgrupp som följer individuellt program/introduktionsprogram bedömer skolan att det finns elever, som befinner sig i gränssnittet till gymnasiesärskolan. Eleverna, tillsammans med sina vårdnadshavare, har valt att söka till RgRh Stockholm.

På RgRh Stockholm går i stort sett samtliga elever i liten undervisningsgrupp, oberoende av program. Det kan antas vara en konsekvens av att Skärholmens gymnasium med sina många studievägar lades ned. Undervisningsgruppernas storlek är 4-8 elever sedan många år tillbaka.

Lärartätheten vid RgRh Stockholm var 41,7 (40,6 genomsnitt för landet) per 100 elever läsåret 2010/2011. Skolan har 13 lärare, av vilka 4 är obehöriga.

Organisatoriskt och ledningsmässigt ingår RgRh Stockholm sedan 1 juli 2013 i ett av fem gymnasieområden²⁶, under ledning av en gymnasiechef. Rektor tillika verksamhetschef för RgRh Stockholm hade fram till samma tidpunkt även ansvarat för den särskoledel med 30 elever, som ingick i Stockholms RH-gymnasium.

Utbildningsförvaltningen
Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

²⁵ Enligt SOU 2012:24

²⁶ Gymnasieområde 1 som omfattar Farsta, Kärrtorp, Midsommarkransen och Östra Reals gymnasieskolor samt Lindeparkens gymnasiesärskola och Riksgymnasiet för rörelsehindrade i Stockholm

Organisation vid RgRh Stockholm ser sedan 1 juli 2013 ut som följer:

- Rektor tillika verksamhetschef
- Lärararbetslag med pedagogisk rådgivare till rektor, arbetslagsledare och lärare
- Elevassistentarbetslag med gruppchef och elevassistenter
- Habiliteringsteam med gruppchef och specialister
- Studerandeboende med föreståndare, biträdande föreståndare och boendestödjare.

Som komplettering till det administrativa stöd som gymnasieområdets administrativa chef ansvarar för, köps administrations-, stöd- och servicetjänster in från gymnasieområdet sedan 1 juli 2013.

5.6. Assistans

Vid RgRh Stockholm är 17 elevassistenter (motsvarande 16 heltidstjänster) anställda, vilket läsåret 2010/2011 motsvarade 2,1 elever per assistent (1,7 i genomsnitt för landet).

5.7. Habilitering och elevhälsa

För omvårdnadsinsatser (habilitering och elevboende) vid landets fyra RgRh finns, på regeringens uppdrag, avtal och årliga överenskommelser mellan staten och anordnande kommuner. I avtalet mellan SPSM och Stockholms stad inför läsåret 2011/2012²⁷, övertog staden huvudmannaskapet för habiliteringen från Stockholms stads landsting (SLL). Sedan starten av RgRh inom Skärholmens gymnasium hade SLL en habiliteringsavdelning med personal i bottenvåningen på skolhuset i Skärholmen. Som ny huvudman för habiliteringen till läsåret 2011/2012 tecknade staden initialt ett ettårigt avtal med SLL, Stockholms läns sjukvårdsområde, Handikapp & Habilitering, om att utföra habiliteringen vid RgRh Stockholm.

RgRh Stockholm hade krav, förväntningar och önskemål om integration av habiliteringen i skolan och nya arbetssätt, vilket ledde till att det ettåriga avtalet med SLL inte förnyades inför läsåret 2012/2013. Istället organiserades habiliteringen i egen drift inom skolan, personal rekryterades (delvis från landstinget) och verksamheten knöts närmare skolan och boendet. Det första årets erfarenheter av den nya driftsformen

är mycket positiva. Som exempel kan nämnas att habiliteringspersonalen numera kan gå in i undervisningslokalerna för att se behov och ge stöd, de har samma chef som skolpersonalen och de får direkt och samtidig information om eleverna och hela skolans verksamhet med skolans och boendets personal.

Antalet tjänster inom habiliteringen vid RgRh Stockholm är sedan augusti 2012:

• Arbetsterapeut	3,0
• Fysioterapeut/Sjukgymnast	3,0
• Kurator	2,0
• Psykolog	1,0
• Logoped	1,0

Elevhälsans medicinska insats (skolsköterska, 0,2 tjänst och skolläkare, 2 timmar per månad) köps in på timbasis från annan gymnasieskola respektive från utbildningsförvaltningen/avdelningen för uppdrag kring lärande och elevhälsa/Skolhälsan. RgRh Stockholms bedömning är att det för närvarande inte behövs särskild habiliteringssköterska, däremot finns ett mindre behov av habiliteringsläkare. Tjänsten kommer i framtiden att köpas från landstinget, vars läkare har tillgång till berörda elevers journaler, något som inte skolläkare har i samma utsträckning. Skolsköterskan har dialog med elevernas hemlandsting om sjukvårdande insatser för berörda elever och hänvisar vid vissa sjukvårdsbehov till primärvården (vårdcentralen i Skärholmen).

Gränserna mellan habilitering och elevhälsans medicinska insats är ibland flytande. Eftersom verksamheten, med sina 30 elever, är liten och det varierar från år till år varifrån eleverna kommer, krävs en flexibilitet i resurser och arbetssätt. Skolöverläkaren, som organisatoriskt tillhör utbildningsförvaltningen, avdelningen för uppdrag kring lärande och elevhälsa, är den läkare som enligt skollagen är verksamhetschef för elevhälsans medicinska insatser. Socialstyrelsen är tillsynsmyndighet för habiliteringen och gentemot dem är rektor verksamhetschef med ansvar för det systematiska kvalitetsarbetet för omvårdnadsinsatserna.

För habiliteringens personal är det svårare att genomföra omvårdnadsinsatser för de elever, som är antagna av den särskilda beslutandenämnden inom SPSM och som går på

nationellt program på andra skolor, än för eleverna i Skärholmen. Schemat på nationellt program, bristen på lokaler för habilitering och transporter försvarar effektiva habiliteringsinsatser riktade till den elevgruppen. Bor eleverna på studerandeboendet i Skärholmen är habilitering lättare att genomföra, då vissa habiliteringsinsatser kan göras där.

De av eleverna som befinner sig i gränssnittet mellan målgruppen för den Rh-anpassade utbildningen och gymnasiesärskolan har i många fall stora omvårdnadsbehov. Dessa elever går på introduktionsprogrammet, inriktning individuellt alternativ och påverkar dimensioneringen av habiliteringsresurserna vid RgRh Stockholm.

Enligt habiliteringspersonalen når RgRh Stockholm ännu inte ut med information och marknadsföring i tillräcklig omfattning till den potentiella målgruppen (grundskoleelever och deras vårdnadstagare) om att man finns och vilka insatser man kan erbjuda.

För habiliteringspersonalen är ett förhållningssätt där man fokuserar på det friska hos eleverna (ett salutogent synsätt) en viktig princip för allt arbete²⁸.

5.8. Boende

För de riksgymnasieelever, som behöver elevboende, har Stockholms stad genom RgRh Stockholm 17 Rh-anpassade rum samt gemensamma lokaler med utrustning på tre våningsplan i det gula höghuset i Skärholmens centrum. Avståndet mellan skolan och boendet är endast cirka 200 meter. Elevboendet kallas studerandeboendet Gula huset eller bland elever och personal enbart ”Gulan”. Landstinget var huvudman för boendet fram till juni 2011, då kommunen övertog huvudmannaskapet och driftsansvaret. Antalet boende elever i RgRh har varierat över de senaste 10 läsåren, enligt följande:

2004/2005	23	2005/2006	24
2006/2007	24	2007/2008	19
2008/2009	11	2009/2010	13
2010/2011	9	2012/2013	13
2011/2012	13	2013/2014	9

Utbildningsförvaltningen Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

²⁸ Förhållningssättet präglar verksamheten vid Bräcke Diakoni i Göteborg (RgRh Göteborg). Habiliteringen vid RgRh Stockholm har börjat arbeta på samma sätt

Innevarande läsår har studerandeboendet inga förstaårselever. Det innebär med stor säkerhet färre än nio elever läsåret 2014/2015. I de övriga rummen på ”Gulan” bor elever vid Kungliga Svenska Balettskolan (KSB), även de riksinternat-elever. Baletteleverna, som bor på ”Gulan”, för närvarande 13, ökar i antal. Det fungerar mycket väl att dessa två elevgrupper delar boende.

Bemanningen vid ”Gulan” är föreståndare (1,0 tjänst), biträdande föreståndare (1,0), kock (1,0), städare (0,6) och 17 boendestödjare (16,25 tjänster). Dimensioneringen av personalen på ”Gulan” täcker in visst stöd till baletteleverna, vilket särredovisas ekonomiskt.

Studerandeboendet är en del av ”treenigheten” skola – habilitering – boende, och ska stödja sina elever i studiesituationen. ”Gulans” föreståndare ingår i skolans ledningsgrupp och personal från studerandeboendet deltar, tillsammans med medarbetare från skolan och habiliteringen, vid de elevhälsomöten som hålls varje vecka vid RgRh Stockholm.

Skolsköterskan vägleder boendestödjarna i medicinska frågor för de boende eleverna. För andra, mer omfattande, sjukvårdande insatser på boendet hänvisar skolsköterskan till vårdcentralen i Skärholmens centrum.

5.9. Resor

Regler, rutiner och situationen med hemresor för eleverna vid RgRh:s elevboenden generellt har beskrivits i 3.10. Det kan förekomma att hemkommuner inte ger utomlänsbiljetter för rena fritidsresor.

Eftersom få av RgRh Stockholms elever bor på studerandeboendet i Skärholmen, reser de flesta dagligen mellan hemmet och skolan med hjälp av färdtjänst. Resorna är i flera fall långa. Problem uppstår av och till med vissa färdtjänstbolag att eleverna inte kommer i tid.

Resor inom skoldagen, vilket sker i ganska liten omfattning, bokas av skolan och utförs av upphandlade taxiföretag.

5.10. Ekonomi

Den totala omsättningen för RgRh Stockholm 2013/2014 är 36,9 mnkr. Av den summan svarar skolan för ca 18,6 mnkr, habiliteringen 7,9 mnkr och boendet ca 10,4 mnkr.

RgRh:s ekonomi är komplicerad. Intäkterna kommer både från staten, staden och andra kommuner och ska redovisas på olika sätt gentemot avsändarna. Elevernas hemkommuner ska faktureras för assistans, liksom de enskilda eleverna för avgifter vid studerandeboendet. Verksamhetens komplicerade ekonomi kräver mycket ”handpåläggning” och tät kommunikation mellan skolans personal, gymnasieområdets administrativa chef, berörd controller på utbildningsförvaltningen och handläggare i elevernas hemkommuner.

RgRh:s ekonomi är i budgethänseende inte bara komplicerad, utan även sårbar, eftersom elevpeng, bidrag och ersättning per elev handlar om stora belopp. En enda elevs intäktsbortfall ger stor effekt i skolans budget. De senaste kalenderåren har boksluten för skolverksamheten vid RgRh Stockholm visat överskott. Habilitering och boende visade ett underskott för 2012/2013, vilket täcktes av SPSM. I RgRh Stockholms totala budget är differensen mellan intäkter och kostnader för habilitering och elevboende, det vill säga den del av skolans ekonomi som särredovisas till SPSM, lika med noll.

Stockholms RH-gymnasium, som fram till 30 juni 2013 organisatoriskt inrymde både RgRh Stockholm och särskola, har varit en gemensam resultatenhet inom utbildningsförvaltningen. Detta förhållande har ytterligare komplicerat budget- och ekonomisituationen både för var och en av de ingående verksamheterna och för helheten, då skolformerna har olika bokföringsmässiga och redovisningstekniska krav på sig. Problemet försvinner i och med bokslutet för 2013, då de ekonomiska effekterna av upplösningen av Stockholms RH-gymnasium 30 juni i år slår igenom.

Den låga beläggningen vid boendet leder till höga fasta kostnader, eftersom en minimibemanning med personal krävs. Därigenom uppstår ett ekonomiskt problem. En lägsta kritiska nivå i boendental har redan nåtts, och som nämnts i avsnitt 5.8. finns det signaler på ännu färre boende elever till läsåret 2014/2015. I den situationen kommer Stockholms stad, som huvudman, tillsammans med SPSM, att få överväga alternativa lösningar för elevboendet framöver, se även avsnitt 6.7.

Utbildningsförvaltningen
Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

5.11. Lokaler

RgRh Stockholm (inklusive habilitering) disponerar i dag ca 1 900 m² på de två nedersta planen i det skolhus som kallas Skärholmens gymnasium och som ligger intill stadsdelens centrum. Lokalerna är planerade för verksamheten, de svarar väl mot kraven på tillgänglighet och är mycket ändamålsenliga.

6. Utredningsförslag

6.1. Grundtankar och principer bakom förslagen

Förslagen till förändringar och förbättringar i kapitel 6 grundar sig på konventioner, styrdokument, utredningar, dokument, erfarenheter, bedömningar och antaganden.

Även om det ännu inte fattats politiska beslut utifrån förslagen i SOU 2012:24, finns det anledning att använda sig av Ann-Marie Beglers utrednings utgångspunkter och principer även i denna utredning.

Konventioner och styrdokument

- FN-konvention 2009 om personer med funktionsnedsättning.
- Skollagen och gymnasieförordningen.
- Stockholm – en stad för alla. Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2011 - 2016. (Stockholms stad har ett generellt uppdrag att göra sina skolor tillgängliga för stadens egna elever).
- Kvalitetsprogram för elevhälsoarbetet med kvalitets- och ledningssystem.

Utredningen SOU 2012:24 ”Likvärdig utbildning”

Utgångspunkterna för arbetet med utredningen SOU 2012:24, ur elevens perspektiv:

- *Utbildningen ska vara likvärdig och ha hög kvalitet*
- *Ungdomar ska kunna gå i skola nära hemmet*
- *Särlösningar ska vara starkt motiverade*
- *Inkludering är målsättningen*
- *Ungdomar ska ha möjlighet att välja skola.*

samt ur ett styrningsperspektiv:

- *Styrningen och ansvarsfördelningen mellan huvudmännen ska vara tydlig och transparent*
- *Elevens olika utbildningsalternativ ska vara kostnadsneutrala för hemkommunen.*

Utbildningsförvaltningen
Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

Erfarenheter, uppfattningar, bedömningar och antaganden

- Det finns behov av ett RgRh i Stockholmsområdet även i fortsättningen (SPSM:s och huvudmannens bedömning).
- Eleverna har behov av personal (lärare, habiliteringspersonal och boendestödjare) med stora kunskaper om funktionsnedsättningar och funktionshinder (huvudmannens och skolans erfarenhet och bedömning).
- Det tycks finnas en elevgrupp som söker sig till RgRh därför att anpassningar inte har fungerat på grundskolan (huvudmannens och skolans erfarenhet och bedömning).
- Det kommer även i fortsättningen att finnas elever med svåra rörelsehinder som har behov av att gå i liten grupp och kommer att välja ett sådant alternativ (huvudmannens och skolans bedömning och antagande).
- Avsaknaden av andra gymnasieutbildningar/-program gör integration och inkludering av elever i RgRh omöjlig i Skärholmen (SPSM:s, huvudmannens och skolans uppfattning)
- Det är angeläget att elever med och utan funktionsnedsättningar möts i skolmiljön (SPSM:s, huvudmannens och skolans uppfattning).
- Gråzoner kommer alltid att finnas i gränssnittet mellan skolformer och gymnasieprogram, till exempel mellan introduktionsprogrammet, inriktning individuellt alternativ och gymnasiesärskolan. Elever och vårdnadshavare väljer gymnasieutbildning och gymnasieskola (huvudmannens och skolans erfarenhet och bedömning).
- I skolhuset i Skärholmen finns nu en för stor koncentration av elever med funktionsnedsättningar och utvecklingsstörningar i förhållande till det totala antalet elever (huvudmannens och skolans uppfattning).
- Mot bakgrund av att elevantalsminskningen avstannat och en stabilisering inträtt, är ett bedömt elevantal vid RgRh Stockholm framöver 30-40 (huvudmannens och skolans bedömning och antagande).

Utbildningsförvaltningen Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

6.2. Huvudmanna- och lokaliseringsfrågan

Antalet sökande till riksgymnasierna för elever med svåra rörelsehinder, RgRh i landet, har minskat under en följd av år.

Den nedåtgående sökandetrenden har särskilt gällt i RgRh Stockholms upptagningsområde. Men de allra senaste åren har sökandetalen stabiliserats, enligt SPSM, och nu ser man till och med en liten ökning i antalet sökande. SPSM menar att det geografiska läget och befolkningmängden i Stockholmsregionen, med en stadig ökning, motiverar att det finns ett RgRh i Stockholmsområdet. Den bedömningen ligger till grund för följande resonemang och överväganden om lokaliseringsfrågan för RgRh Stockholm.

En väsentlig frågeställning och i högsta grad central för hela denna utredning är om Stockholms kommun ska vara huvudman och värdkommun för RgRh Stockholm. För att besvara den frågan, behöver en beskrivning ges av de senaste 10-15 årens utveckling på skolområdet tillika skolmarknaden i Stockholmsområdet och hur den utvecklingen påverkat Stockholms stads gymnasieskolor.

Stockholms stad har haft huvudmannaansvaret för ett av landets fyra riksgymnasier sedan mitten på 1970-talet. På värdskolan, Skärholmens gymnasium, fanns vid den tidpunkten många studievägar/gymnasielinjer i tillgänglighetsanpassade, ändamålsenliga lokaler. Med avregleringen på skolområdet, som startade i början på 1990-talet, och tillhörande valfrihet för elever och vårdnadshavare att välja skola, uppstod successivt en allt tydligare skolmarknad och utpräglad konkurrenssituation mellan kommunala och fristående gymnasieskolor. Därigenom förändrades förutsättningarna avsevärt för Stockholms stads gymnasieskolor, särskilt för skolorna i stadens ytterområden. Utvecklingen på skolmarknaden har lett till specialisering, ”nischning” av stadens skolor och avveckling av skolor med lågt söktryck. Nedläggningen av Skärholmens gymnasium 2005 är ett exempel på detta. Ett annat exempel är Farsta gymnasium, som RgRh var tänkt att flytta till, men där flyttplanerna avskrevs på grund av de låga söksiffrorna och skolfastighetens skick.

Huvudmanfrågan har ett starkt samband med lokaliseringsfrågan. Möjligheter till integration med nationella gymnasieprogram är SPSM:s krav på lokaliseringen av RgRh Stockholm. Den partiella integration, som innebär att eleverna kan läsa vissa ämnen och kurser i stor grupp/klass och vissa andra ämnen och kurser i liten grupp förutsätter också en gymnasieskola med många program/studievägar.

Utbildningsförvaltningen
Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

Även det tredje, alternativa sättet för elever i RgRh att bedriva sina gymnasiestudier, helt och hållet i liten undervisningsgrupp, ska innebära inkludering i en större skolmiljö.

De optimala förutsättningarna för inkludering och integration för elever i RgRh finns i en stor gymnasieskola med alla gymnasieprogram och maximalt antal studievägar. Stockholms stad kan inte erbjuda detta. Det kan däremot andra kommuner i Storstockholmsområdet, exempelvis Botkyrka, Haninge, Järfälla och Nacka.

Det finns anledning att ytterligare understryka betydelsen av inkludering - rätten att dagligen finnas i ett större skolsammanhang. Elever med olika förutsättningar och behov ska vistas tillsammans i en gemensam skolmiljö. Elever utan rörelsehinder ska se och uppleva det naturligt att kamrater med rörelsehinder finns ibland dem i alla tänkbara skolsituationer. Sådan inkludering kan inte uppnås i Skärholmen.

Avgörande för huvudmannaskaps- och lokaliseringsfrågan är hur starkt möjligheterna till integration i olika gymnasieprogram på en och samma gymnasieskola ska viktas. Är maximal programintegration helt avgörande för lokaliseringen, är inte Stockholms stad bästa huvudmannen. Däremot kan Stockholms stad, genom ett nav-/klusterkoncept för RgRh Stockholm, åstadkomma en betydligt större valfrihet och programintegration än idag.

Om man gör bedömningen att Stockholms stad har fortsatt goda möjligheter, att med vissa förändringar, vara huvudman för RgRh Stockholm och om man dessutom tar in sådana faktorer i beslutsunderlaget, som att Stockholm har en särställning i landet som huvudstad, har stor folkmängd, har ett större antal elever i målgruppen än andra kommuner inom upptagningsområdet samt att staden har en uttalad vision om att vara världsbäst för alla elever - då finns det starka argument för att Stockholms stad bör vara huvudman och värdkommun för RgRh Stockholm även i fortsättningen.

Utbildningsförvaltningen
Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

Sammanfattning av avsnittet 6.2. Huvudmanna- och lokaliseringsfrågan

Utredaren föreslår att Stockholms stad även i fortsättningen är huvudman för RgRh Stockholm.
Stockholms stad har goda förutsättningar för ett

huvudmannaskap, men uppdraget kräver att följande förbättringar åstadkoms:

Att valfriheten ökas för målgruppen och Rh-anpassad utbildning erbjuds integrerad i fler gymnasieprogram samt att möjligheter till inkludering i en större gymnasieskola och skolmiljö med större mångfald skapas. Det är i dessa avseenden som RgRh Stockholm avviker negativt jämfört med de andra riksgymnasierna i landet. Vald studieväg ska kunna genomföras i helklass, i liten grupp eller, i viss utsträckning, i kombinationen helklass och liten grupp. För att erbjuda och organisera sådan Rh-anpassad utbildning, krävs att RgRh Stockholm lokaliseras i sin helhet till en stor gymnasieskola med flera program. Alternativt kan ett nytt RgRh Stockholm etableras genom ett nav-/klusterkoncept, där en navskola, som innehåller huvuddelen av verksamheten, tillsammans med ytterligare ett par skolor bildar ett kluster och utgör en enhet för Rh-anpassad gymnasieutbildning.

Förtydligt innebär ett nav- och klusterkoncept i det här sammanhanget en navskola med undervisning i liten grupp för elever i RgRh, ett integrerat habiliteringscentrum, en organisation för elevboende och ett kompetens- och resurscentrum för Rh-anpassad verksamhet på flera skolor. På klusterskolorna undervisas elever i RgRh integrerade i stor klass på olika gymnasieprogram. Navskolan stöder eleverna i RgRh på klusterskolorna med sina samtliga resurser i form av kunskap, erfarenheter, utrustning och hjälpmedel. Navet/Navskolan måste ligga på rimligt avstånd från övriga skolor i navkonceptet/klustret.

En omorganisation av RgRh Stockholm, enligt utredningen, är en stor utmaning för alla berörda. Verksamheten är komplex, trots få elever. I omfattning och konsekvenser är det en förändring jämförbar med de sammanslagningar och avvecklingar av skolor utbildningsförvaltningen genomfört under de senaste åren.

6.3. Lokalisering av RgRh inom Stockholms stad

Med Stockholms stad som fortsatt huvudman och värdkommun för RgRh Stockholm, beskrivs här tre olika scenarier som prövats av utredaren:

RgRh Stockholm flyttas till S:t Eriks gymnasium

S:t Eriks gymnasium är en stor skola med många elever och centralt läge på Kungsholmen. Elever på RgRh har möjlighet

att gå på fem nationella program; EE, ES, HV, NA, SA eller individuellt alternativ i liten undervisningsgrupp.

Skolbyggnaderna på S:t Eriks gymnasium är delvis tillgänglighetsanpassade. Eventuellt kan habiliteringen flyttas till externa lokaler så nära S:t Erik som möjligt och ingå i RgRh Stockholm. Lokal- och tillgänglighetsanpassningar kan bli nödvändiga att göra. Eventuellt behöver andra utbildningar flyttas inom eller från S:t Eriks gymnasium.

RgRh Stockholm flyttas till S:t Eriks gymnasium, som bildar navet i ett kluster med Kungsholmens gymnasium, Kungsholmens Västra gymnasium, Thorildsplans gymnasium samt Midsommarkransens gymnasium.

Fyra av skolorna ligger på Kungsholmen och kommunikationerna från S:t Erik till Midsommarkransen är goda. Eleverna på RgRh har möjlighet att gå på 10 nationella program på någon skolorna; BF, EE, EK, ES, HU, HV, NA, SA, TE och VO eller på individuellt alternativ i liten undervisningsgrupp på S:t Erik.

De fem skolornas byggnader är delvis tillgänglighetsanpassade. Extern lokalisering av habiliteringen kan även här bli nödvändig liksom resor mellan skolorna i klustret för habiliteringspersonalen.

RgRh Stockholm blir kvar i Skärholmen som bildar nav och kopplas ihop med Midsommarkransen.

Båda skolorna ligger söder om staden. Eleverna i RgRh kan gå på fem nationella program; BF, EK, ES, HA, NA, SA samt på NIU eller på individuellt alternativ i liten undervisningsgrupp i Skärholmen.

Om nuvarande RgRh-verksamhet behålls i Skärholmen, behöver endast tillgänglighetsanpassningar göras på Midsommarkransen. Möjligheterna till inkludering och lokalanpassningar på Midsommarkransen kan påverkas av eventuell lokalisering av grundskolan i Midsommarkransens lokaler.

Elever i RgRh som blir kvar i Skärholmen inkluderas inte i en skolmiljö med många elever och program, och lokaliseringen i sin helhet motsvarar inte SPSM:s krav på valfrihet, integration och inkludering.

Utbildningsförvaltningen
Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

6.4. Förslag till inriktningsbeslut

Utredaren föreslår att RgRh Stockholm flyttas till S:t Eriks gymnasium som bildar nav i ett kluster med Kungsholmens gymnasium, Kungsholmens Västra gymnasium, Thorildsplans gymnasium samt Midsommarkransens gymnasium.

Motivering

Förslaget möter SPSM:s krav på ett stort antal möjliga programval för eleverna. Det är korta avstånd mellan skolorna i klustret, och därigenom ges goda förutsättningar för habiliteringen att kunna verka flexibelt och kunna förflytta sig mellan navskola och klusterskolor. Lokaliseringen ger också den mest centrala och samlade verksamheten, vilket är bra för skolskjutsarna, då eleverna kommer resande från alla väderstreck. S:t Eriks gymnasium och övriga skolor i klustret är delvis tillgänglighetsanpassade.

En kartläggning av tillgängligheten för elever i RgRh på innerstadens gymnasieskolor har gjorts av Lokalenheten vid utbildningsförvaltningen (se PM). Där föreslås också att denna lokalisering prövas.

Bidrag för tillgänglighetsanpassningar kan sökas hos SPSM.

6.5. Organisation, ledning och personal

Utredaren föreslår att nuvarande organisation vid RgRh Stockholm i stort sett behålls och kommer då att se ut som följande:

- Rektor tillika verksamhetschef
- Ekonomiadministratör, eventuellt på deltid
- IT-pedagog alternativt IT-tekniker, eventuellt på deltid
- Skolassistent, deltid
- Lärararbetslag med arbetslagsledare, förstelärare och lärare
- Assistentarbetslag med gruppchef och elevassistenter
- Habiliteringsteam med gruppchef och specialister
- Habiliteringsläkare, timanställning
- Studerandeboende med föreståndare och boendestödjare
- Studie- och yrkesvägledare, deltid
- Skolsköterska och skolläkare, timanställningar.

Rektor, tillika verksamhetschef för habilitering och elevboende, föreslås även i fortsättningen vara en

heltidstjänst. Även om elevantalet är litet, består RgRh Stockholm av tre olika verksamheter, personalgrupper med olika avtalsområden och anställningsvillkor och skolan har en komplicerad ekonomi.

För elever i RgRh, som är integrerade på nationellt program, är värdskolornas rektorer även rektor för eleverna i RgRh. Rektor vid RgRh Stockholm är verksamhetschef för omvårdnadsinsatser (habilitering) riktade till integrerade elever i RgRh och arbetsgivare för elevassistenter, som är anställda vid RgRh och tjänstgör vid andra skolor där elever i RgRh går. Ett nav-/klusterkoncept förutsätter nära samarbete mellan rektor för RgRh och klusterskolornas rektorer samt mellan medarbetare vid navskolan och klusterskolorna.

Att arbeta med elever med funktionsnedsättning och omfattande behov av särskilt stöd och omvårdnadsinsatser ställer stora krav på medarbetarna och på arbetsgivaren, främst rektor, att organisera kompetensutveckling samt att handlägga arbetsmiljö- och personalfrågor.

Utredaren föreslår att ekonomiadministrationen förstärks på RgRh Stockholm. Skälet är att RgRh har en komplicerad ekonomi med statliga och kommunala intäkter samt fakturering av assistanskostnader och kommunikation kring dessa med handläggare i elevernas hemkommuner.

Verksamheten vid studerandeboendet är liten. Med nuvarande antal boende elever finns inte behov av både föreståndare och biträdande föreståndare. **Befattningen biträdande föreståndare föreslås utgå.**

I organisationen ingår en studie- och yrkesvägledartjänst på deltid. I dag är tjänsten halvtid, vilket är en rimlig dimensionering med 30-40 elever. Det är viktigt för RgRh Stockholms elever att ha tillgång till en välfungerande yrkes- och studievägledning, som omfattar samverkan med arbetslivet och arbetsförmedlingen samt har fokus på vad som ska hända efter gymnasietiden.

Utbildningsförvaltningen
Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

Ett beslut om flytt av RgRh Stockholm till S:t Eriks gymnasium kan komma att leda till en personalplaneringsprocess, som omfattar medarbetare vid båda skolorna.

6.6. Habilitering och elevhälsa

Som tidigare nämnts har huvudmannaskapet för habiliteringen, efter flera decennier med landstinget som huvudman och utförare, de senaste två läsåren vilat på Stockholms stad. Sedan läsåret 2012/2013 har även staden, det vill säga skolan själv med egen personal varit utförare av habiliteringen. Även om ett läsår är en kort tid att utvärdera och sammanfatta, är det habiliteringspersonalens, skolans och huvudmannens uppfattning att erfarenheterna under 2012/2013 varit mycket positiva. Samarbetet med skolan går att utveckla ytterligare, men alla förutsättningar finns för en fortsatt positiv utveckling. **Utredaren föreslår att kommunen även fortsättningsvis ska driva habiliteringen i egen regi.**

Enligt skollagen ska utbildningen vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, vilket innebär att ett vetenskapligt förhållningssätt med reflektion och analys ska prägla skolledningens och lärarnas arbete. Därigenom ska kunskapen om vad som leder till förbättringar i olika sammanhang öka. Samma förhållningssätt ska prägla habiliteringens arbetssätt. Forskning om motoriska och andra funktionsnedsättningar, som habiliteringspersonalen kommer i kontakt med via eleverna, ska följas liksom utvecklingen av nya kompensatoriska hjälpmedel och behandlingar. Implementeringen av ett sådant förhållningssätt vid habiliteringen underlättas av integrationen med skolan och ett nära samarbete med den pedagogiska personalen.

För habiliteringen vid RgRh Stockholm finns, enligt habiliteringspersonalen själv och rektor, följande utvecklingsområden de närmaste åren:

- Utveckling av samarbetet med skolan och boendet.
- Utveckling av ett flexibelt arbetssätt riktat till elever i RgRh på flera skolor.
- Uppföljning av habiliteringens arbete i skolans egen regi och dess samverkan med elevhälsans medicinska insatser. Uppföljningen ska göras utifrån elevernas perspektiv.
- Utveckling av stödet i transitionsprocessen till eleverna och deras föräldrar.
- Kvalitetssäkring av habiliteringen i samarbete med SPSM.

Med det nav-/klusterkoncept som föreslås för RgRh Stockholm blir det nödvändigt och samtidigt en stor utmaning för habiliteringspersonalen med ett flexibelt arbetssätt. Att

kunna verka på fler skolor och i flera lokaler kräver en ny form av planering av arbetet, utifrån en risk- och konsekvensanalys samt kloka transportlösningar för personal och elever.

Utbildningsnämnden är vårdgivare för de insatser inom habilitering och elevhälsa, som omfattas av Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) och som utförs av psykolog, skol- och habiliteringsläkare samt skol- och habiliteringssköterska. Föreskrifter om ledningssystem (kvalitetssystem) finns i SOFS 2005:12. Enligt dessa bestämmelser ska det finnas en verksamhetschef, utsedd av vårdgivaren. Verksamhetschefen är bland annat ansvarig för anmälan enligt Lex Maria och är registrerad i Socialstyrelsens vårdgivarregister.

Utredaren föreslår att utbildningsnämnden utser rektor till verksamhetschef för habiliteringen. Som sådan är rektor ytterst ansvarig för skolans, habiliteringens och elevboendets systematiska kvalitetsarbete²⁹. Det psykologiska och medicinska ansvaret överlåter rektor till skolans psykolog respektive läkare och sjuksköterska, se Reviderat kvalitetsprogram för elevhälsoarbetet inklusive lednings- och kvalitetssystem³⁰.

Insatser av skolsköterska och skolkurator som utgör elevhälsoarbete och inte omvårdnad/habilitering, föreslås även i fortsättningen, med hänsyn till att det gäller ett litet antal elever, utförs av habiliteringspersonalen (sjuksköterska och kurator). Behovet av habiliteringsläkare ska tillgodoses genom köp av tjänst från landstinget.

6.7. Boende

Studeraendebandet Gula huset i Skärholmen har varit i kommunal drift sedan läsåret 2010/2011. Förhållandena och förutsättningarna för verksamheten är goda i höghuset i Skärholmens centrum, och det gemensamma utnyttjandet av lokalerna mellan RgRh Stockholm och Kungliga Svenska Balettskolan (KSB) fungerar mycket bra. Det optimala förhållandet för de boende eleverna är att ha ett mycket kort avstånd mellan skola och boende – inte längre sträcka än att eleverna kan färdas den med rullstol eller permobil. Om RgRh Stockholm, som enligt två av de tre alternativa, presenterade förslagen, lokaliseras till Kungsholmen, skulle

Utbildningsförvaltningen
Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

²⁹ Det systematiska kvalitetsarbetet omfattar uppföljning, utvärdering och utvecklingsarbete för skola, habilitering och elevboende

³⁰ Dnr 13-401/6081

det fungera tämligen väl att eleverna reser mellan boendet i Skärholmen och skolorna på Kungsholmen kommunalt, med färdtjänst eller med skolans egna fordon, se även avsnitt 6.8. Läger man till den stora bostadsbristen i Storstockholm, vore det rimligt och till och med lämpligt att behålla studerandeboendet i Skärholmen, även om skola och habilitering flyttas till en annan stadsdel.

Trots att mycket talar för att behålla studerandeboendet i Skärholmen, finns det skäl för att, i samband med ny lokalisering av RgRh Stockholm, undersöka alternativa lösningar för elevboendet. Det sjunkande antalet boende elever (innevarande läsår 9 elever och ännu färre 2014/2015), de ekonomiska konsekvenserna av elevtappet, framtida längre avstånd boende – skola - habilitering och därtill kopplade nya resebehov ger anledning till att ytterligare belysa och utreda elevboendet. **Utredaren föreslår därför att alternativa lösningar för elevboendet undersöks.**

Studerandeboendets uppdrag är att fungera som ett hem och ska stödja eleverna i deras studiesituation. Inom ramen för sitt uppdrag bör studerandeboendet fördjupa samarbetet med skolan och habiliteringen i de frågor som är gemensamma för verksamhetens tre delar, exempelvis insatser av omvårdnads-, hälso- och sjukvårds- och habiliteringskaraktär samt läxläsning.

För studerandeboendet vid RgRh Stockholm finns följande utvecklingsområden de närmaste åren:

- Utveckling/Utarbetande ett kvalitetssäkringssystem med checklistor, kontroll och uppföljning.
- Start och utveckling av ett kvalitetsutvecklingsarbete för verksamhetens alla delar i samarbete med SPSM och de tre andra riksgymnasierna i landet.

6.8. Resor

Ny lokalisering av RgRh Stockholm, eventuellt även för studerandeboendet, gör att nya lösningar behöver undersökas för transport av både elever och personal mellan skola, habilitering och boende. Det kan bli aktuellt med inköp och drift av eget fordon. Sådana transportlösningar fungerar väl vid två av de andra RgRh i landet.

6.9. Utvecklings-/Fokusområden för RgRh Stockholm

Skolinspektionens tillsyn hösten 2012

Vid Skolinspektionens tillsyn under hösten 2012 uppmärksammades och påpekades följande brister och förbättringsområden (citat ur inspektionsrapporten):

- *”Se till att lärarna samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningens mål och för att ge eleverna möjlighet att nå examensmålen.*
- *Se till att skolans plan mot kränkande behandling anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur åtgärderna ska följas upp.*
- *Se till att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.*
- *Se till att det för varje introduktionsprogram finns en plan för utbildningen som visar utbildningens mål.”*

Syftet med det första inspektionspåpekandet är att peka på behovet av att utveckla förmågan till samarbete inom lärararbetslaget, att utveckla en större samsyn på kunskap/lärande, att kunna hjälpa eleverna att se större helheter i lärandet samt öka likvärdigheten i bedömning. För att nå dessa utvecklingsmål krävs att skolledningen tar initiativet till och genomför kompetensutveckling i grupprocesser, konsultativa insatser och konferenser kring examens- och ämnesmål, formativ bedömning samt specialpedagogik kopplad till elevgruppens särskilda behov. Utvecklingen av formativ bedömning och specialpedagogik för eleverna i RgRh kan knytas ihop med habiliteringens utveckling av förhållnings- och arbetssätt som fokuserar på det friska, hela och hälsosamma hos eleverna.

Det andra inspektionspåpekandet innebär att skolans plan mot kränkande behandling behöver förtydligas och ändringarna implementeras.

Det tredje inspektionspåpekandet är ett krav på att förtydliga de dokument (åtgärdsprogram) som upprättas när en elev riskerar att inte nå kunskapsmålen. Programmen ska tydligt tala om vilka åtgärder som ska sättas in och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

I det fjärde inspektionspåpekandet pekas på bristen av ett måldokument för introduktionsprogrammets inriktningar individuellt alternativ och språkintrödnation.

Utbildningsförvaltningen
Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

Skolans egna identifierade utvecklingsområden

Även skolan själv har identifierat sina viktigaste utvecklingsområden, nämligen att:

- kartlägga, (i ett samlat dokument) nya elevers förkunskaper i vissa ämnen samt pedagogiska och habiliteringsbehov. Kartläggningen ska vara ett underlag för den individuella studieplanen, för att tillgodose behovet av kompensatoriska hjälpmedel (exempelvis om läs- och skrivsvårigheter, scanning samt elevers behov av inläst material, förstorad text) och för att möta eventuella behov av särskilt stöd. Kartläggningen ska göras i delaktighet med elever och vårdnadshavare. Hur den ska utformas, så att den ger den information som personalen behöver, och så att den samtidigt blir i överensstämmelse med styrdokument, lagar och konventioner, ska fortsätta utredas och diskuteras.
- utveckla ett tydligare fokus på det friska, hela och hälsosamma (salutogent förhållningssätt) till eleverna, deras studiesituation, förutsättningar och möjligheter.
- förstärka skolans egen marknadsföring och verka för en förstärkning av riksgymnasiernas gemensamma marknadsföring.
- besöka de nya elever, som antagits av den särskilda fristående beslutandenämnden inom SPSM i deras skolmiljö under våren i åk 9, med syfte att planera och underlätta för studierna vid RgRh Stockholm.

Som underlag och utgångspunkt för skolans arbete med verksamhetsutveckling är omvärldsbevakning, och uppföljning av forskningsresultat, särskilt inom specialpedagogik och specialdidaktik bland ungdomar med funktionsnedsättning, angelägen. **Utredaren föreslår att RgRh Stockholm inrättar en förstelärartjänst inom specialpedagogik.** Förstelärarens uppdrag ska vara att ge didaktiskt stöd, råd och tips till lärare som undervisar elever, antagna vid RgRh, och som studerar på navskolan eller integrerade på nationellt program vid andra gymnasieskolor.

6.10. Kompetensspridning

Den samlade kunskapen och erfarenheten hos personalen vid RgRh Stockholm utgör en resurs att använda sig av, inte bara vid ”navskolan”, utan även vid andra gymnasieskolor där elever i RgRh studerar integrerade på nationellt program.

Utbildningsförvaltningen
Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

En resurs för konsultation om elever i RgRh och deras funktionsnedsättningar och som kan rekommenderas för användning mer än idag, är de rådgivare inom SPSM som kan erbjuda skolhuvudmannen specialpedagogiskt råd och stöd.

6.11. Ekonomi

RgRh:s nuvarande budgetsituation, grundad på ca 30 elever, ger förutsättningar för en budget i balans för själva skolverksamheten. För att bygga upp en önskvärd budgetreserv att använda vid en tillfällig nedgång i antalet sökande elever, krävs emellertid ett större antal elever än 30 under ett antal år.

Om RgRh Stockholm, navskolan, lokaliseras till S: Erik, förutsätts den, som riksrekryterande enhet, vara eget varumärke med åtskild ekonomi, men samordningsvinster med värdskolans ska sökas kring tjänstefördelningen för lärare, lokalhyror, genom köp av tjänster och i samutnyttjande av värdskolans befintliga resurser. Sådana samordningsvinster påverkar kostnadsbilden positivt för båda skolorna.

Den komplicerade ekonomisituation, som följt av att RgRh Stockholm organisatoriskt varit en del av Stockholms RH-gymnasium, upphör i och med bokslut 2013. Då RgRh Stockholms ekonomihantering är komplicerad och redovisningskraven gentemot SPSM är höga, är det angeläget att skolans bokföring så långt som möjligt anpassas till myndighetens.

Budget för ombyggnation, tillgänglighetsanpassningar och flyttning kan göras först efter att ett inriktningsbeslut om ny lokalisering är fattat.

6.12. Tidplan

En mycket grov tidplan för det fortsatta arbetet med förändringarna vid RgRh Stockholm kan se ut så här:

Våren 2014

Inriktningsbeslut i utbildningsnämnden

Genomförandeplanering

Lokalplanering

Samordningsplanering med berörda gymnasieskolor

Påbörjad facklig samverkan.

Hösten 2014 – våren 2015

Ombyggnation och tillgänglighetsanpassning

Tidigast hösten 2015

Inflyttning och invigning.

7. Källor**7.1. Intervjuer**

Astrid Andersson, gruppchef habiliteringen, RgRh Stockholm

Stellan Andersson, rektor, RgRh Umeå

Kristina Axelsson, gruppchef elevassistenter, RgRh
Stockholm

Liz Berg, gymnasiechef, Stockholms stad

Johan Berken, handläggare, gymnasiestaben Stockholm

Anita Dehlbom, gymnasiechef, Stockholms stad

Jörgen Eng, arbetslagsledare, Rh-avdelningen Anders

Ljungstedts gymnasium Linköping

Per Engback, f d avdelningschef, utbildningsförvaltningen
Stockholm

Johan Forsberg, skolsköterska, RgRh Stockholm

Peter Green, administrativ chef, gymnasieområde 1
StockholmJonas Groundstroem, föreståndare, Studerandeboendet
RgRh Stockholm

Öyvin Grindal, styrelsen för RBU i Stockholms län

Eva Hagblom, styrelsen för RBU i Stockholms län

Karin Hillman, pedagogisk rådgivare och lärare, RgRh
Stockholm

Jan Holmquist, gymnasiedirektör, Stockholms stad

Tony Ivarsson, rektor, RgRh Kristianstad

Lars-Gustaf Jonsson, gymnasiechef, Stockholms stad

Riitta-Leena Karlsson, funktionshinderombudsman,
Stockholms stadGunilla Larsson, biträdande gymnasiedirektör, Stockholms
stadSten Lundberg, rektor, Anders Ljungstedts gymnasium
LinköpingPär Lundström, handläggare, gymnasiestaben Stockholms
stad

Kärstin Lyons, rektor, RgRh Göteborg

Peter Lyth, gymnasiechef, Stockholms stad

Rachida McHaiter, tf rektor, RgRh Stockholm

Anders Müller, handläggare, gymnasiestaben Stockholms
stadAnne-Lie Nilsson, handläggare, statsbidragsavdelningen
SPSM

Annica Nilsson, skolombudsman/förbundsjurist, RBU

Utbildningsförvaltningen
GymnasieavdelningenHantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

John Nilsson, lärare i Idrott och hälsa samt geografi,
RgRh Stockholm
Leif Näfver, avdelningschef statsbidragsavdelningen SPSM
Inger Näsman Björk, styrelsen för RBU i Stockholms län
Ann-Sofie Rosenqvist, f d rektor, RgRh Stockholm
Catharina Sackemark Larsson, handläggare, gymnasiestaben
Stockholms stad
Ulf Stenåsen, skolchef, Barn- och utbildningsförvaltningen
Kristianstad
Annika Strid, styrelsen för RBU i Stockholms län
Kicki Tepphag-Olson, handläggare, utbildningsförvaltningens
Ledningsstab, Stockholms stad
Hans-Kristian Widberg, gymnasiechef, Stockholms stad.

7.2. Regelverk och dokument

- Skollagen (2010:800)
- Likvärdig utbildning – riksrekryterande gymnasial utbildning för vissa ungdomar med funktionsnedsättning. Slutbetänkande av Utredningen om en flexibel specialskola (SOU 2012:24)
- Utbildningsnämndens remissvar 2012-08-23 på SOU 2012:24
- Skriften Riksgymnasier med Rh-anpassad utbildning, Specialpedagogiska skolmyndigheten (bifogas i sin helhet som bilaga)
- Tjänsteutlåtande: ”Ändrat beslut avseende flytt av Riksgymnasiet för rörelsehindrade till Farsta gymnasium (utbildningsnämnden 2012-10-25)
- Utbildningsnämndens Verksamhetsplan 2013
- Kvalitetsprogram för elevhälsoarbetet med kvalitets- och ledningssystem
- Sammanställning av regelverk samt rekommendationer för arbetet med elever i behov av stöd och särskilt stöd
- Stödmaterial för samverkan och ansvarsfördelning mellan stadsdelsnämndernas verksamhet och skolan
- Lokalplan och lokalförsörjning för utbildningsförvaltningen
- Stockholm – en stad för alla. Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2011-2016
- Stadens funktionshinderombudsmans rapporter, särskilt årsrapport 2012
- FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (Handisam).

Utbildningsförvaltningen Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

8. Förkortningar och definitioner

8.1. Förkortningar

- RgRh Riksgymnasium/gymnasier för rörelsehindrade elever, den s k riksrekryterande Rh-anpassade utbildningen
- SPSM Specialpedagogiska skolmyndigheten
- SOU Statens offentliga utredningar
- KSL Kommunförbundet i Stockholms län
- GYSÄR Gymnasiesärskolan
- CSN Centrala Studiestödsnämnden
- STFG Stockholms Transport och Fordonstekniska Gymnasium
- LSS Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade
- SLL Stockholms läns landsting
- NIU Nationell idrottsutbildning, godkänd av berört riksidrottsförbund
- Gulan Studerandeboendet Gula huset i Skärholmens centrum
- KSB Kungliga Svenska Balettskolan
- BF Barn- och fritidsprogrammet
- EE El och energiprogrammet
- EK Ekonomiprogrammet
- ES Estetiska programmet
- HA Handel- och administrationsprogrammet
- HT Hotell- och turismprogrammet
- HV Hantverksprogrammet
- IM Introduktionsprogrammet
- NA Naturvetenskapsprogrammet
- RL Restaurang- och livsmedelsprogrammet
- SA Samhällsvetenskapsprogrammet
- VO Vård- och omsorgsprogrammet.

8.2. Definitioner

Begreppen Funktionsnedsättning och Funktionshinder (Från SOU 2012:24)

Över tid har begrepp med anknytning till funktionsnedsättning ändrats. Begrepp som tidigare använts, ex funktionshindrade barn, unga och vuxna, benämns idag barn, unga och vuxna med funktionsnedsättning. Utvecklingen innebär två förändringar.

Den första gäller användningen av begreppet funktionsnedsättning. I sin termbank³¹ rekommenderar

Utbildningsförvaltningen
Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

³¹ Socialstyrelsens webbplats

Socialstyrelsen sedan 2007 att begreppet *Funktionsnedsättning* ska användas för att beskriva en nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga. Begreppet *funktionshinder* rekommenderas för att beskriva den begränsning som en funktionsnedsättning innebär för en person i relation till omgivningen.

Den andra förändringen gäller att fokus förskjutits från att personen *är* funktionsnedsatt till att personen *har* en funktionsnedsättning. I skollagen (2010:800) har detta följts upp genom att bland annat begreppet utvecklingsstörda eller *är* utvecklingsstörd har ersatts med elever eller vuxna *med* utvecklingsstörning.

Begreppen inkludering och integrering

(Från Pedagog Stockholm)

I Sverige talar vi ofta om att vi ska ha en "skola för alla" - en skola utan förlorare. Med det menas att den gemensamma skolan ska ge alla barn optimala förutsättningar för sin egen utveckling.

Sverige har undertecknat Salamancadeklarationen. Det innebär att skolan ska ge plats för alla barn utan hänsyn till deras fysiska, intellektuella, sociala, emotionella och språkliga förmågor och endast i undantagsfall skiljas från den ordinarie gruppen.

Skolan ska erbjuda en inkluderande utbildning som bygger på strävan att inkludera ett ökande antal elever med särskilda svårigheter in i reguljär undervisning och skola.

Att sända barn till särskilda skolor, eller sammanföra dem i specialklasser eller avdelningar inom en viss skola på varaktig basis, bör vara en undantagslösning. (Pedagog Stockholm)

(Från Wikipedia)

En skola för alla har i Sverige blivit ett politiskt-ideologiskt begrepp för att utveckla en skola som innebär en hög grad av delaktighet, inkludering och integrering. (Slut Wikipedia)

I RgRh-sammanhang står begreppet integrering oftast för att elever med rörelsehinder undervisas i "vanliga" klasser/undervisningsgrupper tillsammans med andra elever. Begreppet inkludering innebär att en skola kan erbjuda alla elever en likvärdig utbildning på individens nivå inom olika gymnasieprogram samt en total skolmiljö, som är

Utbildningsförvaltningen
Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

tillgänglighetsanpassad, så att den fungerar väl även för elever med rörelsehinder.

Begreppet Transition

Transition handlar om att understödja övergången för ungdomar med funktionsnedsättning från barn till vuxen. Genom transitionen stöds ungdomarna i att få ett medvetet förhållningssätt till sitt vuxenblivande gentemot sig själva, mot föräldrarna och omgivningen. Både ungdomarna själva och föräldrarna till ungdomar med en funktionsnedsättning har ett särskilt behov av kunskaper och stöd under övergången till vuxenlivet.

Salutogent synsätt

Ett salutogent synsätt fokuserar på faktorer som orsakar och vidmakthåller hälsa. Det ställer frågan hur det kommer sig att vissa människor kan bibehålla hälsan, trots att de utsätts för stora påfrestningar och man ser till ”friskfaktorer” - vad gör en människa hälsosam? Fokus för vård och omsorg med ett salutogent synsätt blir att se till resurserna och det positiva i en människas liv och arbeta utifrån dem för att uppnå en så god hälsosituation som möjligt för var och en. Motsatsen till salutogent perspektiv är patogent, som försöker förklara varför människor blir sjuka.

Bilaga 1

Utredningsuppdraget

Under våren 2013 beslutades i utbildningsförvaltningens ledningsgrupp³², på förslag från gymnasiedirektören, om ett utredningsuppdrag avseende RgRh Stockholm med följande innehåll:

Uppdrag

Riksgymnasiets för rörelsehindrade (RgRh) framtid – lokalisering, inriktning och organisation inklusive i gymnasieskolans integrerade elever med rörelsehinder som inte är antagna i RgRh. (Ett uppdrag i utbildningsnämndens verksamhetsplan 2013).

Syfte

Ytterligare anpassning av stadens kommunala gymnasieskolor för elever med rörelsehinder. Tillgänglighet, inkludering, ”en skola som är världsbäst för alla elever”, uppfyllande av FN-konventioner etc.

Uppdragsgivare

Gymnasiedirektören Marie-Louise Hammer Åberg.

Uppdragstagare/Utredare

Förre gymnasiechefen Hans Nordmark.

Styrgrupp

Utbildningsförvaltningens ledningsgrupp.

Operativ styrgrupp

Gymnasiedirektören Jan Holmquist, biträdande gymnasiedirektören Gunilla Larsson, representant från ledningsstaben.

Arbetsgrupp

Eventuell arbetsgrupp utses av utredaren.

Referensgrupp

Personalrepresentanter för RgRh, administrativa avdelningen/lokalenheten. Specialpedagogiska

Utbildningsförvaltningen
Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

³² Utbildningsförvaltningens ledningsgrupp 2013-04-11

skolmyndigheten (SPSM), gymnasieelever med rörelsehinder, stadens funktionshinderombudsman.

Uppdraget i detalj

- Lokalisering - finns andra alternativ än Stockholms stad? Frågan tas upp med SPSM och Kommunförbundet Stockholms län (KSL).
- Om Stockholms stad även fortsättningsvis ska ansvara för RgRh, behöver inledningsvis lokaliseringen i stadens klargöras. Såväl skola och habilitering som boende ska i sin helhet beaktas, liksom möjlighet till ett så mångfaldigt programutbud som möjligt. Möjligheten för elev inom RgRh att kunna integreras i vissa ämnen och kurser i annan (närliggande) skola ska framgå.
- Tillgänglighetsfrågor och RgRh:s inkludering tillsammans med/i närheten av andra gymnasieskolor ska belysas och beaktas.
- I uppdraget ingår även att undersöka hur skolor med rörelsehindrade elever, som inte är antagna i RgRh, kan omfattas av RgRh:s kunskaper, kompetensutveckling etc.
- Förutsättningarna för RgRh som ett resurscentrum (ett så kallat ”nav”), från vilket kunskap om funktionsnedsättning etc. utgår till andra gymnasieskolor, där elever med rörelsehinder är integrerade (oavsett om de är antagna till RgRh av SPSM eller inte) ska beskrivas och förklaras utifrån exempel på hur det kan organiseras.
- Hur habiliteringsinsatserna ska organiseras för elever antagna till RgRh ska framgå. Även behov och tillgång till gym och simhallar ska framgå. (Är simhallar ett erbjudande eller något RgRh måste tillhandahålla?)
- Elevhälsans organisation för elever antagna till RgRh, inkl för elever med rörelsehinder inkluderade i andra gymnasieskolor och inte antagna till RgRh, ska framgå.
- Behov av kompetensutveckling/fortbildning för all personal som arbetar med rörelsehindrade elever ska framgå.
- RgRh:s organisation, personal och kompetenser ska framgå liksom de ekonomiska förutsättningarna och resursfördelningen.

Utbildningsförvaltningen
Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se

Omvärldsbevakning och eventuella tidigare arbeten/insatser inom området

Beslut med anledning av SOU 2012:24 ”Likvärdig utbildning – riksrekryterande gymnasial utbildning för vissa ungdomar med funktionsnedsättning”, studie av övriga riksgymnasier.

Tidplan

Slutdatum 2013-12-01.

Senare komplettering av utredningsuppdraget

Utredningsuppdraget ska fullgöras i kontinuerlig, nära dialog med SPSM.

Utbildningsförvaltningen
Gymnasieavdelningen

Hantverkargatan 2F
Box 22049
104 22 Stockholm
Telefon 070-414 24 42
Växel 08-508 33 000
Fax 08-508 33 703
hans.nordmark@stockholm.se
www.stockholm.se